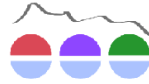




XUNTA  
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE  
CULTURA, EDUCACIÓN  
E UNIVERSIDADE



IES A Basella



UNIÓN EUROPEA  
FONDO SOCIAL EUROPEO

Av. de Galicia nº 3. 36620. Vilanova de Arousa. Pontevedra. Tfno.: 886151873-Fax: 886151881 [ies.abasella@edu.xunta.gal](mailto:ies.abasella@edu.xunta.gal)

# IES A Basella

# Programación didáctica

## Departamento de Biología e Xeoloxía



**Curso 2022-2023**

<b>Data</b>	15 de setembro de 2022
<b>Versión</b>	Ver 1.0
<b>Tipo</b>	Programación didáctica Biología e Xeoloxía

## ÍNDICE

<b>1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN</b>	<b>2</b>
1.1.- Profesorado, materias e horas impartidas	2
1.2.- Alumnos por grupo	2
<b>2.- OBXECTIVOS</b>	<b>3</b>
<b>3.- CONTRIBUCIÓN AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CLAVE</b>	<b>5</b>
<b>4.- ELEMENTOS TRANSVERSAIS</b>	<b>6</b>
<b>5.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS</b>	<b>7</b>
<b>6.- METODOLOXÍA DIDÁCTICA</b>	<b>8</b>
6.1- MÉTODOS A EMPREGAR	8
6.2- FASES DO PROCESO DE ENSINO-APRENDIZAXE	10
6.3.- DESEÑO DE ACTIVIDADES	11
6.4.- AGRUPAMENTOS E USO DOS ESPAZOS	13
<b>7.- AVALIACIÓN</b>	<b>15</b>
7.1.- AVALIACIÓN INICIAL	15
7.2.- AVALIACIÓN CONTINUA	15
7.3.- PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	15
7.4.- CONTRIBUCIÓN DE CADA PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN Á NOTA FINAL	16
7.5.- INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	17
7.6.- CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN	17
7.7.- RECUPERACIÓN, REFORZO E AMPLIACIÓN	17
7.8.- AVALIACIÓN FINAL	18
7.9.- AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA DE XUÑO	18
7.10.- AVALIACIÓN DE PENDENTES	18
7.11.- ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS	19
7.12.- RECLAMACIÓN DAS CUALIFICACIÓNS	20
7.13.- COPIA E PLAXIO	20
<b>8.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE</b>	<b>21</b>
8.1.- DIVERSIDADE NA APRENDIZAXE	21
8.2.- PLAN de ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.	22
<b>9.- CALENDARIO ESCOLAR E TEMPORALIZACIÓN</b>	<b>25</b>
<b>10.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES</b>	<b>26</b>

<b>11.- AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE</b>	<b>27</b>
11.1.- CRITERIOS A CONSIDERAR	27
11.2.- INSTRUMENTOS DE SEGUIMIENTO E OBSERVACIÓN	28
<b>12.- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.</b>	<b>29</b>
<b>13.- ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES</b>	<b>30</b>
<b>BIOLOXÍA E XEOLOXÍA DE 4º DE ESO</b>	<b>31</b>
PERFIL COMPETENCIAL	32
UNIDADES DIDÁCTICAS E TEMPORALIZACIÓN	33
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	37
Contribución de cada tipo de estándar na avaliación de Biología e Xeoloxía de 4º de ESO	40
<b>BIOLOXÍA 2º DE BACHARELATO</b>	<b>41</b>
PERFIL COMPETENCIAL	42
UNIDADES DIDÁCTICAS E TEMPORALIZACIÓN	44
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	47
Contribución de cada tipo de estándar na cualificación de Biología de 2º Bacharelato	53
<b>XEOLOXÍA 2º DE BACHARELATO</b>	<b>54</b>
PERFIL COMPETENCIAL	55
UNIDADES DIDÁCTICAS E TEMPORALIZACIÓN	57
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	62
Contribución de cada tipo de estándar na cualificación de Xeoloxía de 2º Bacharelato	66
<b>ANEXOS</b>	<b>68</b>
I. RÚBRICAS DE AUTOAVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE	69
II. RÚBRICAS DE INDICADORES DE LOGRO DA PROGRAMACIÓN	72
III. SOLUCIÓN PARA AXUSTAR A TEMPORIZACIÓN	72
IV. SEGUIMIENTO DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS	73
V. PLAN TRABALLO DEPARTAMENTO	75

# 1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

## 1.1.- PROFESORADO, MATERIAS E HORAS IMPARTIDAS

PROFESOR/A	CURSO	MATERIA	GRUPOS	HORAS/ SEMANA	TOTAL HORAS
<b>Ana Isabel Fernández Falcón</b>	1º BAC	Biología, Xeoloxía e Ciencias Ambientais	1	4	4
	1º BAC	Laboratorio	1	1	1
	2º BAC	Xeoloxía	1	4	4
<b>Ángela Morales Rolán</b>	1º ESO	Biología e Xeoloxía	3	3	9
	3º ESO	Biología e Xeoloxía	2	2	4
	1º BAC	Anatomía Aplicada	1	4	4
<b>Germán Santos Galiñanes (X.D.)</b>	4º ESO	Biología e Xeoloxía	1	3	3
	1º BAC	Biología, Xeoloxía e Ciencias Ambientais	1	4	4
	1º BAC	Laboratorio	1	1	1
	2º BAC	Biología	1	4	4
<b>TOTAL</b>					<b>38</b>

## 1.2.- ALUMNOS POR GRUPO

Materia	Grupo	Nº de alumnos	Repetidores	Pendientes
<b>Biología e Xeoloxía 1º ESO</b>	A	20	2	-

	B	20	1	-
	C	19	2	-
<b>Bioloxía e Xeoloxía 3º ESO</b>	A	28	1	-
	B	23	1	-
<b>Bioloxía e Xeoloxía 4º ESO</b>	A	13	-	1
	B	15	1	1
<b>Bioloxía, Xeoloxía e Ciencias Ambientais 1º BAC</b>	A	12	-	-
	B	16	-	-
<b>Anatomía Aplicada</b>	1	26	-	-
<b>Bioloxía 2º BAC</b>	1	27	1	-
<b>Xeoloxía 2º BAC</b>	1	4	-	-

## 2.- OBXECTIVOS

O Decreto 86/2015 enumera os obxectivos da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. Nas táboas para cada curso relaciónanse os obxectivos cos contidos sinalados e os criterios de avaliación. Os obxectivos para a ESO son os seguintes:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas , así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes a cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara o exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes a comunidade lusófona.

## 3.- CONTRIBUCIÓN AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CLAVE

INDICADORES DE COMPETENCIAS CLAVE	
COMPETENCIA	CONTRIBUCIÓN
CCL	<ul style="list-style-type: none"><li>● Lectura e redacción de textos técnicos e presentación multimedia.</li><li>● Emprego do vocabulario científico na fala e na escritura.</li></ul>
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"><li>● Implícita en tódolos contidos:<ul style="list-style-type: none"><li>○ Aprendizaxe de conceptos e as súas interrelacións.</li><li>○ Observación do mundo físico e dos fenómenos naturais.</li><li>○ Aplicación do método científico na vida cotiá.</li><li>○ Comprensión do funcionamento do propio corpo.</li></ul></li><li>● A competencia matemática mediante:<ul style="list-style-type: none"><li>○ Aplicación de operacións e cálculos na formulación e resolución de problemas.</li></ul></li></ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Interpretación e elaboración de gráficas.</li> <li>○ Cuantificar fenómenos naturais e expresar datos.</li> </ul>
<b>CD</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Uso de ferramentas e software informático.</li> <li>● Uso de Internet como fonte de información.</li> <li>● Emprego das TIC nos exercicios e informes.</li> </ul>
<b>CAA</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Elaboración de resumos, esquemas e mapas mentais.</li> <li>● Formulación e resolución de problemas e exercicios.</li> <li>● Iniciativa para buscar información, solucións e alternativas.</li> </ul>
<b>CSC</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Colaboración nas tarefas de grupo.</li> <li>● Respecto cara aos compañeiros e as obras dos demais.</li> <li>● Recoñecemento e valoración do medio ambiente saudable.</li> <li>● Implicacións sociais, positivas e negativas, do desenvolvemento científico.</li> </ul>
<b>CCEC</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Selección, deseño e emprego de material gráfico.</li> <li>● Elaboración de carteis e material multimedia.</li> <li>● Estímulo da creatividade e da fantasía.</li> <li>● Orixinalidade e estética nos informes.</li> <li>● A natureza e o corpo humano como fonte de inspiración artística.</li> </ul>
<b>CSIEE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Busca de alternativas e toma de decisión.</li> <li>● Valoración realista dos resultados.</li> <li>● Relacionar contidos con aplicacións na vida cotiá.</li> <li>● Desenvolvemento do pensamento crítico e científico: enfrontarse a problemas, analízalos, propor solucións e avaliar consecuencias.</li> </ul>

## 4.- ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Son contidos que se inclúen en tódolos temas:

- Comprensión lectora.
- Expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual.
- TIC.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Na táboa das unidades didácticas especifícanse os estándares de aprendizaxe máis relevantes aos que se poden incorporar. Aparte, seleccionáranse exemplos e textos relacionados que resalten os elementos transversais.

Caso especial merece a educación cívica e constitucional que se subdivide en diversos elementos que serán considerados segundo os seguintes criterios:

**Educación para a tolerancia, a convivencia e a paz, a educación intercultural e a igualdade de sexos:** Valorando e promovendo estes valores nos agrupamentos. Buscar exemplos, sempre que sexa posible, para resaltar estes valores.

**Educación ambiental:** Elemento asociado a practicamente tódolos contidos da materia, e moi especialmente aos temas de ecoloxía.

**Promoción da saúde:** Elemento asociado a moitos dos contidos da materia. Asociar, mediante exercicios, os contidos con medidas preventivas da saúde na vida cotiá.

**Educación sexual:** Asociado aos temas con contidos relativos á reprodución dos seres vivos como mecanismo de perpetuación das especies.

## 5.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Atendendo ás súas características, clasificaremos estes recursos como:

### Recursos didácticos convencionais:

- Libros de texto de consulta.
- Biblioteca de aula e centro.
- Encerado tradicional.
- Maquetas e modelos a escada.
- Laboratorio equipado con material de prácticas.

### Recursos non convencionais

- Encerado dixital nas aulas Abalar e pantalla no resto.
- Ordenador e canón proxector en todas as aulas.
- Ordenadores e-Dixgal (profesor e alumnos) en toda a ESO.
- Dúas aulas de informática.
- Materiais didácticos TIC, de elaboración propia e allea.
- Aulas virtuais. Nas aulas virtuais, dependendo do grupo, poderán estar dispoñibles os apuntamentos do curso, as presentacións de clase, actividades de ensino-aprendizaxe, actividades de reforzo e ampliación, vídeos educativos propios ou alleos, liazóns a información de interese, exames, etc.

# 6.- METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Empregaranse diferentes metodoloxías para chegar a un alumnado diverso e tratar de conseguir a motivación necesaria para espertar o interese pola materia relacionando os contidos e actividades cos intereses particulares deste alumando.

Tentarase potenciar aquelas metodoloxías activas e de memorización comprensiva e partir da competencia inicial mediante unha sinxela avaliación ao inicio de cada tema.

## 6.1- MÉTODOS A EMPREGAR

Exemplos de métodos que se empregarán:

1. **Método expositivo:** Utilizado para presentar o tema. Consta de catro fases:
  - **Fase de introdución e motivación:** a través dun debate en gran grupo no que se analizarán a importancia dos contidos a tratar, as ideas e coñecementos previos, os intereses do alumnado sobre o tema e a utilidade na vida cotiá. De curta duración.
  - **Fase informativa:** na que o profesor ou profesora é o protagonista. Ten a finalidade de espertar a motivación, organizar o traballo e aportar a información básica. Ten que ser de curta duración para evitar a ancestral clase maxistral, empregando frecuentemente os recursos TIC.
  - **Fase exemplificativa:** Tamén co profesorado como protagonista. Nela realízanse demostracións prácticas de curta duración.
  - **Fase de consolidación:** Realización de actividades baseadas nas fases anteriores sendo o alumnado o protagonista. Duradeira no tempo.
2. **Método por descubrimento guiado:** Ten como protagonista ao alumnado que realiza unha investigación activa e autónoma, elabora os seus propios

coñecementos a partir das orientacións do profesorado. Son modelos desta metodoloxía:

- Cuestionarios (Webquests) de busca de información.
- Realización de actividades interactivas.
- Resolución de exercicios e problemas.
- Prácticas de laboratorio.

### **3. Métodos de aprendizaxe baseada en proxectos e en problemas:**

Considerando os obxectivos e contidos da materia selecciónase, coa participación do alumnado e a orientación do profesorado, un proxecto a desenvolver mediante grupos de traballo. A temática é variada en función da materia, podendo consistir nun traballo de investigación bibliográfica ou científica que se plasmará nun documento en diversas modalidades. Son exemplos:

- Mantemento dunha wiki, blog, twitter,... da clase.
- Traballo de investigación sobre algúns contidos da materia.
- Elaboración de carteis.
- Realización de presentacións e outros recursos educativos (os alumnos).
- Participación en algún concurso pedagóxico relacionado coa materia.

### **4. Aprendizaxe inversa:**

Algúns temas poden impartirse empregando a metodoloxía inversa consistente en que o alumnado estude na casa a parte teórica para realizar as tarefas na clase. Realízase en temas que non resulten de difícil comprensión ou nos que o alumnado demostre posuír unha base de coñecementos suficiente durante a avaliación inicial.

## **6.2- FASES DO PROCESO DE ENSINO-APRENDIZAXE**

A metodoloxía sinalada no punto anterior desenvolverase en tres fases:

1. **Comezo de cada unidade didáctica:** Esta fase ten por obxecto identificar os coñecementos, preconceitos e intereses do alumnado empregando diversas actividades da avaliación inicial: xogos de cuestionarios, debates, diálogo profesor-alumno, lluvia de ideas, xogos de simulación, interpretación de datos e situacións, novas do día, etc.
2. **Desenvolvemento dos contidos:** Durante esta fase realízanse as actividades e exercicios de exposición, síntese, reforzo e ampliación, sendo a máis duradeira no tempo. As actividades han de ser variadas, especialmente na ESO, para evitar a rutina. Tamén se intercalarán actividades que requiren maior e menor grao de atención para evitar o cansazo. Procurarase que sexan atractivas e próximas á realidade e aos intereses do alumnado e conectadas aos criterios de avaliación para permitir unha avaliación continua diaria. A cualificación diaria, ben sexa mediante unha táboa de avaliación ou un rexistro anecdótico é fundamental para estimular a participación nas tarefas de clase.

O docente deixará o seu papel de transmisor de información para adquirir outros como o de deseñador de situacións de aprendizaxe, titorización dos estudantes e produtor de medios. No caso dos estudantes, necesitarán estar máis capacitados para a autoaprendizaxe mediante a toma de decisións e o diagnóstico das súas necesidades, a busca significativa do coñecemento, ao mesmo tempo que deberán estar menos preocupados pola repetición formal e memorística dos contidos.

3. **Centrar e coordinar as ideas:** Nesta fase aplícanse actividades de consolidación dos contidos de cada unidade, a súa relación con outras unidades e materias e casos de aplicación na vida cotiá. Se ben se desenvolven ao rematar cada tema, non estaría de máis que ao inicio de cada clase se fixera un breve resumo do estudiado na clase anterior. Neste fase tamén se poden aplicar actividades de ampliación e reforzo, se ben estas últimas é preferible empregarlas no momento xusto no que se detecte algunha dificultade de aprendizaxe.

4. **Avaliación:**

- a. Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, etc.

- b. Exposicións orais.
- c. Probas escritas.
- d. Traballos individuais e en grupo.
- e. Observación do traballo na aula.
- f. Outros:

### 6.3.- DESEÑO DE ACTIVIDADES

Xa vimos que as actividades poden clasificarse, en función da súa finalidade, como iniciais, de desenvolvemento, de síntese, de reforzo e de ampliación.

Na elaboración e deseño das actividades educativas os referentes han de ser os criterios de avaliación e os contidos asociados.

Neste apartado tentaremos definir, especialmente na etapa de ESO, actividades diversas e variadas que poidamos empregar con esas finalidades, de xeito que sexan variadas, motivadoras, con diferente grao de dificultade, ... e que tamén non sirvan para atender a diversidade de intereses, motivacións, capacidades e necesidade. É dicir, para atender á diversidade.

- **Actividades de lapis e papel:** Son todas aquelas que se poden realizar nun caderno, procesador de textos, blog ou wiki. Soen consistir na resolución de cuestionarios, exercicios, problemas, interpretación de gráficas, consulta bibliográfica, elaboración resumes, esquemas, táboas, ...
- **Experiencias rápidas:** Orientadas a demostrar ou comprobar certos aspectos relacionados cos contidos: observación das partes constituíntes en modelos reais ou a escala, demostración de feitos naturais, simulacións interactivas, gráficos animados, ...
- **Documentos curtos:** Neste grupo considéranse os recortes de prensa, artigos científicos que serán lidos, analizados e interpretados na clase, conforme ao establecido no proxecto lector. Trala lectura establecerase un debate para estimular a reflexión e extraer conclusión. Unha variación deste método pode ser a visualización de vídeos curtos seguidos dos correspondentes debates. Convén que a iniciativa do debate parta do alumnado; pero o profesorado pode ter preparado un cuestionario por se non xurde esa desexable iniciativa.

- **De ordenador e Internet (TICs):** De acordo co plan de integración das TICs, as novas metodoloxías son un recurso pedagóxico moi interesante a incorporar no sistema educativo. A través de Internet poden consultarse os contidos da materia, realizar cuestionarios de autoavaliación en aulas virtuais, realizar presentacións e actividades interactivas en encerados electrónicos, descargar apuntes e resúmenes, manter un blog e unha páxina wiki da clase, participar en foros, visualizar vídeos sobre a materia, elaborar e escoitar “podcasts”, ...
- **Investigacións e experiencias:** Consisten nas actividades de laboratorio e campo que estimulan as capacidades psicomotrices e cognitivas ao tempo que espertan o espírito e a filosofía científica. Desenvolver pequenos traballos de investigación buscando a solución experimental aos problemas, estimulando a reflexión e o espírito crítico cun comportamento acorde cos contidos actitudinais.
- **De exposición:** Neste apartado consideraremos tanto as exposicións preparadas de forma activa polo alumnado: carteis, murais, exposición de setas, preparación dun acuario, como aquelas nas que participa de forma pasiva visitando un museo (casa das Ciencias, acuario, Domus). Tamén se contemplan neste apartado a asistencia a conferencias e charlas, incluídas as explicacións do profesorado ou as presentacións elaboradas polos propios alumnos.

Ante a gran variedade de actividades de aprendizaxe proposta, á hora de avaliar é necesario agrupalas en relación cos procedementos de avaliación a aplicar en cada caso. Deste xeito podemos considerar os seguintes grupos:

- **Exercicios, tarefas e prácticas:** Trátase de actividades simples nas que a avaliación se centrará na participación e correcta realización. Competencias asociadas: CMCCT, CAA e CSC.
- **Producións:** Son actividades ou procesos que agrupan varias tarefas, tanto en traballo individual como de grupo. Trátase de pequenos ou grandes proxectos nos que hai que presentar un informe final. Na avaliación, ademais do sinalado no punto anterior, tamén se considera o informe final en canto a

presentación redacción e elaboración. Integra tódalas competencias: CCL, CMCCT, CD, CAA, CSC, CSIEE, CCEC.

- **Probas de coñecemento:** Trátase de exercicios e cuestionarios realizados individualmente para comprobar a adquisición dos contidos en base aos estándares de aprendizaxe. Competencias asociadas: CMCCT fundamentalmente.
- **Portafolio ou caderno:** Trátase de avaliar o conxunto do traballo realizado ao longo de cada período de avaliación ou do curso completo. Non só inclúe o caderno, senón tamén as tarefas realizadas en soporte dixital (blog, wiki, participación en foros, etc.). Principais competencias asociadas: CMCCT, CCL, CAA, CCEC.

Nótese que as actividades de producións permiten avaliar tódalas competencias, mentres que as tradicionais probas de coñecemento céntranse fundamentalmente na capacidade de memorizar as respostas a un cuestionario relativo á competencia científica que, non obstante, é a máis relacionada coa materia.

## 6.4.- AGRUPAMENTOS E USO DOS ESPAZOS

As actividades definidas no subapartado anterior realizaranse aplicando diversas formas de agrupamento como unha medida que se contempla na atención á diversidade, xa que a interacción entre o alumnado facilita o logro dos obxectivos.

Os MODELOS DE AGRUPAMENTO clasifícanse en: grupo individual (1 alumno), pequeno (2 a 4 alumnos), mediano (5 a 10 alumnos) e gran grupo (toda a clase). Os exames escritos é un clásico exemplo de grupo individual e os debates de gran grupo.

Segundo veremos no apartado de atención á diversidade, as modalidades de agrupamento adaptaranse ao modelo de aprendizaxe máis adecuado en cada caso.

Un modelo de agrupamento necesario para a realización de actividades de prácticas de laboratorio é o desdobre contando cun profesor ou profesora de apoio. Este curso contamos con desdobres de laboratorio na materia de Bioloxía, Xeoloxía e Ciencias Ambientais de 1º de Bacharelato.



Os principais ESPAZOS UTILIZADOS son a aula de referencia, o laboratorio e as aulas de informática.

O espazo por antonomasia é a aula que, no caso da ESO, conta con proxector, pantalla e conexión a Internet. Ademais o noso centro é un centro Edixgal, co que cada alumno da ESO conta cun ordenador persoal para facilitar a incorporación das novas tecnoloxías (TICs) como recurso educativo.

Outro espazo interesante é o laboratorio, que se utiliza frecuentemente en grupos pouco numerosos (1º da ESO e 1º de Bacharelato grazas aos desdobres) pero pouco noutros grupos máis masificados.

Outro espazo que se utiliza con frecuencia son as dúas aulas de informática coas que conta o centro, e que poden reservarse para realizar actividades pedagóxicas empregando as TIC na aula virtual.

Pero calquera espazo do instituto é susceptible de ser empregado: a aula de usos múltiples para conferencias e proxección de vídeos, os corredores para exposición de setas, flores, carteis, ... , o patio para facer pequenas investigacións ecolóxicas, o entorno litoral externo para estudos sobre o medio mariño, o concello en xeral para analizar o ecosistema urbano humanizado, ...

# 7.- AVALIACIÓN

## 7.1.- AVALIACIÓN INICIAL

Ao comezo do curso realizarase unha proba baseada nos estándares de aprendizaxe básicos para determinar as competencias básicas de partida, as partes da materia que presentan máis dificultade e identificar ao alumnado que vai a precisar de medidas de reforzo.

Tamén se realizará unha avaliación inicial en gran grupo ao comezo de cada tema co obxecto de establecer o nivel xeral da clase e detectar os aspectos que requiren máis dedicación.

As actividades de reforzo aplicaranse de forma individualizada ou colectiva, segundo sexa o caso, mediante demostracións, vídeos, presentacións e actividades interactivas.

## 7.2.- AVALIACIÓN CONTINUA

A avaliación continua realízase valorando tódalas actividades de aprendizaxe que se e ao remate de cada tema ou bloque de contidos realizarase unha proba escrita tomando como referente os estándares de aprendizaxe. Para obxectivar a avaliación empregaranse os seguintes instrumentos de avaliación:

## 7.3.- PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

- **Proba escrita** de avaliación de conceptos (obxectivas, abertas, e de interpretación de datos). Asígnase a cada pregunta unha puntuación e a nota resulta da suma de tódolos puntos. Empréganse cuestionarios.
- **Traballos**: Son os informes, traballos ou exposicións presentados ao final dunha secuencia de tarefas. Empréganse rúbricas ou baremos para avaliar estas producións. Permiten avaliar varias competencias e orientan ao alumnado sobre os aspectos clave a ter en conta na elaboración. Inclúe os informes de prácticas.
- **Portafolio (opcional)**: Para valorar o conxunto das producións no caderno, blog (wiki, foros, etc.) e prácticas de laboratorio. No blog ou no caderno de clase escribírase diaria ou semanalmente un resumo dos contidos tratados sinalando as dificultades atopadas e outras observacións. Empréganse rexistros de observación ou rúbricas sinxelas.
- **Exercicios**: Empréganse follas de rexistro para realizar observacións puntuais das actitudes e da realización dos exercicios e tarefas simples: coñecemento e

emprego do vocabulario científico, razoamento lóxico, participación, preguntas, debates. Empréganse follas de rexistro sinxelas tipo ben, regular, mal.

- **Actitude:** Mediante o rexistro anecdótico tipo si/non ou positivo/negativo cualifícanse as actitudes, aptitudes e esforzo.

## 7.4.- CONTRIBUCIÓN DE CADA PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN Á NOTA FINAL

Os procedementos de avaliación poden realizarse por escrito en papel ou na aula virtual, gardando documentos xustificativos imprimibles.

Materia	Proba escrita	Traballo <sup>(1)</sup>	Participación <sup>(2)</sup>	Prácticas Laboratorio
Bioloxía e Xeoloxía de 4º ESO	80 %	10 %	10 %	-
Bioloxía, Xeoloxía e Ciencias Ambientas 1º Bacharelato	85 %	5%	5%	5%
Bioloxía 2º Bacharelato	90 % <sup>(3)</sup>	-	10%	-
Xeoloxía 2º Bacharelato	90 %	-	10%	-

(1) Enténdese por traballo un único traballo trimestral de tipo traballo de investigación práctica ou bibliográfica, xa sexa de forma individual ou grupal, de xeito impreso, dixital ou expositivo.

(2) Enténdese por participación a suma dos exercicios realizados ao longo da avaliación, a actitude na clase e a libreta (se é o caso).

(3) De forma xeral realizaranse dúas probas escritas por avaliación. En cada unha delas avalíaranse os contidos propios desa proba e ata un 20% da nota poderá ser sobre contidos xa avaliados en probas anteriores.

(4) Na materia de Xeoloxía de 2º de Bacharelato non se realizará ningún traballo como o descrito no punto (1). Este 10% da nota ven determinado pola realización dun exercicio práctico, como por exemplo unha actividade de interpretación de cortes xeolóxicos.

## 7.5.- INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

- **Rúbricas ou baremos:** Empréganse na avaliación de exercicios e traballos nos que hai varias escalas de valoración (4 ou máis) para cada criterio cos seus correspondentes indicadores e ponderacións.
- **Lista de control:** Para cada criterio hai dúas opcións excluíntes ou dicotómicas: si/non, correcto/incorrecto, feito/non feito
- **Cuestionarios:** Asígnase a cada pregunta unha puntuación. O resultado é a suma ponderada de cada resposta correcta.

En tódolos instrumentos de avaliación haberá constancia do nome do alumno/a, data e nota, e deberanse conservar como documentos oficiais por un período non inferior a 6 meses de rematado o curso. En caso de solicitude sempre se entregará unha copia, nunca o orixinal.

## 7.6.- CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

A nota da cualificación obtense coa media ponderada das probas realizadas ao longo do trimestre e curso.

O redondeo aplicarase á alza a partir das 5 décimas e á baixa por debaixo das 5 décimas.

## 7.7.- RECUPERACIÓN, REFORZO E AMPLIACIÓN

- **Actividades de reforzo** para o alumnado con dificultades educativas: consistentes en exercicios interactivos, de autoavaliación e cadernos de actividades.
- **Actividades de ampliación:** Exercicios de busca de información, tipo webquest, elaboración de presentacións, blogs, e outros recursos TIC.
- **Actividades de recuperación:** Repetición das probas ou realización de exercicios (considerando medidas de atención á diversidade) nas condicións

determinadas en cada materia e curso. Se algún alumno nas supera, terá opción a un exame ou exercicio de suficiencia, a final de curso.

## **7.8.- AVALIACIÓN FINAL**

No caso de ter algunha avaliación trimestral suspensa, e tamén a súa recuperación (só aplicable á 1ª e 2ª avaliación), procederase a realizar unha proba de recuperación final que incluírá os contidos das avaliacións non superadas.

A cualificación final será a media ponderada de tódalas probas trala substitución das notas suspensas polas recuperacións (escolloendo sempre a nota máis alta entre estas dúas).

En todo caso, non será imprescindible ter superadas tódalas probas e cualificacións trimestrais para a cualificación final.

Respecto ao redondeo aplícase o procedemento xeral indicado no punto 7.6

## **7.9.- AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA DE XUÑO**

A avaliación extraordinaria de xuño consistirá nunha proba escrita referente aos estándares de aprendizaxe de tódolos temas.

Ao non tratarse dunha proba de suficiencia, as preguntas terán distinto grao de dificultade igual que as probas realizadas ao longo do curso.

## **7.10.- AVALIACIÓN DE PENDENTES**

O alumnado coa materia pendente doutro curso poderá recuperala mediante a entrega de boletíns de recuperación e a presentación a unha proba escrita.

Cada mes (de outubro a abril) entregarase a este alumnado un caderno de actividades ou boletín de exercicios que en conxunto, cubran os estándares avaliábeis da materia. Estes boletíns serán recollidos para súa corrección ao finalizar os prazos determinados

Segundo a normativa vixente, o profesorado que imparte a materia do curso que

A xefatura de departamento encargárase da entrega do material (en papel ou a través da aula virtual ou o e-Dixgal), da convocatoria dos prazos (especificados na aula virtual), da recollida dos boletíns e da avaliación do traballo realizado polo alumnado con pendentes.

Adicionalmente, convocarase ao alumnado a realizar unha proba escrita nas datas que estableza o centro educativo.

**A cualificación na ESO será un 50% a proba escrita e un 50% a valoración dos cadernos de actividades.**

**A cualificación en Bacharelato será un 80% proba escrita e un 20% a valoración dos cadernos de actividades.**

## 7.11.- ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS

En ocasións preséntasenos unha situación particular na que un grupo de alumnos de 2º de Bacharelato que non habéndose matriculado de Bioloxía e Xeoloxía de 1º comunicou a súa intención de matricularse en materias impartidas por este departamento en 2º de Bacharelato.

Dada a obrigatoriedade legal de ter aprobada a Bioloxía e Xeoloxía de 1º para matricularse materias de 2º de Bacharelato, deberá demostrar os coñecementos suficientes da primeira.

Nesta situación o alumnado realizará unha proba escrita sobre os estándares de aprendizaxe básicos para un aproveitamento eficaz das clases de segundo curso.

Esta proba poderá ser realizada en calquera momento que acorden alumnado e profesorado que imparte a materia de primeiro; pero como caso por defecto farase coincidir coas avaliacións de setembro ou de pendentes, nas datas que estableza o centro educativo.

## 7.12.- RECLAMACIÓN DAS CUALIFICACIÓNS

Aparte do establecido no procedemento regulamentario, ante calquera reclamación terase en conta que para aprobar débese superar o grao mínimo de consecución establecido para cada estándar de aprendizaxe e os criterios de avaliación dos contidos correspondentes.

## 7.13.- COPIA E PLAXIO

En caso de copia, plaxio ou fraude, a testemuña do profesorado terá presunción de veracidade cando estea baseada na observación e non na sospeita. Por exemplo, é proba cando se pilla a un alumno copiando e se lle chama a atención; pero non cando se sospeite do ben que está unha resposta. En todo caso, será o profesorado implicado quen deba admitir os argumentos aportados polo alumnado. Nos casos de sospeita débense conseguir probas. Por exemplo a copia textual dun libro ou web. Anotar a url da web.

En función da gravidade a criterio do profesor, a copia pode supoñer a non cualificación do exame ou a anulación das respostas copiadas. Na ESO hase de intentar recuperar o exame no menor prazo de tempo, por exemplo poñéndolle outro exame ao retirarlle o anterior. Débeselle dar a posibilidade da recuperación coas mesmas oportunidades de quen suspende por non copiar.

Para evitar os plaxios de copia e pega sen ler o que pon, nos traballos marcarase unha estrutura que hai que respectar e avaliar mediante unha rúbrica. En todo caso se cualificarán con mellor nota os resumos dos textos de referencia.

# 8.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A Lei 2/2006 (LOMCE) esixe un ensino de calidade para todo o alumnado, considerando a diversidade de intereses, características e situacións persoais. A atención á diversidade é considerada un principio fundamental para acadar a educación adecuada ás características e necesidades do alumnado.

## 8.1.- DIVERSIDADE NA APRENDIZAXE

A diversidade na aprendizaxe maniféstase de tres formas:

- a) **Capacidade de aprendizaxe:** Relacionada co desenvolvemento do alumno. Propóñense actividades de reforzo constante para os alumnos que o precisen e reforzos só en determinados contidos para outros alumnos. Pode solicitarse a colaboración das familias sen temor a estar cometendo unha discriminación contra o alumnado sen dificultades xa que a Constitución e a normativa educativa, actual e previa, consideran que o discriminatorio é non apoiar a estes alumnos. Tamén se ofertarán tarefas de ampliación e profundización para o alumnado interesado.
- b) **Motivación por aprender:** Depende da idade, éxitos e fracasos sufridos, así como do desenvolvemento e madurez das capacidades intelectuais. Con estes alumnos debe incentivarse a motivación expoñendo a utilidade práctica de cada unidade tratando de axustala aos intereses propios do alumnado cun significado lóxico e funcional. Tamén se debe animar ao alumnado con dificultades resaltando os seus logros para despertar o interese, a motivación e as súas expectativas.



- c) **Estilos de aprendizaxe:** Dependem da personalidade e as preferencias de cada alumno. Incorporaremos diferentes estilos de aprendizaxe para chegar a todo o alumnado, por exemplo tarefas de perspectiva máis global ou máis local, tarefas que requiran longos períodos de atención e outras máis curtas intercaladas con descanso, tarefas nas que predominen as vías audiovisuais e outras máis convencionais, tarefas en grupo e outras individuais...

## 8.2.- PLAN DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Vista a variedade de casos e situacións que se presentan na aula, e dada a dificultade para prestar unha atención individualizada e eficaz, sen riscos de quedarnos curtos no desenvolvemento dos amplos contidos da materia, propóñense as seguintes adaptacións curriculares:

### 8.2.1.- ADAPTACIÓNS CURRICULARES NON SIGNIFICATIVAS.

Non precisan dunha organización moi diferente á habitual nin afectan aos compoñentes prescritivos do currículo.

O plan de atención á diversidade aplícase segundo o seguinte esquema:



Planificarase a actividade docente incorporando recursos e estratexias que permitan ofrecer respostas diferenciadas ás diversas necesidades que poidan xurdir, de xeito que se aplique unha atención á diversidade preventiva, anticipándose ao xurdimento das dificultades.

A tal fin, a partir dos contidos mínimos que debe impartir o profesorado, determinaranse os contidos imprescindibles para acadar os obxectivos e adquirir as competencias.

Fixaranse estes mínimos para todo o grupo, considerando que non todos teñan que acadar necesariamente as mesmas aprendizaxes co mesmo ritmo e co mesmo grao para todo tipo de contidos.

A continuación estableceranse as actividades de formación, consolidación, reforzo e ampliación en función das características específicas de cada alumno.

Por último deseñaranse actividades de avaliación de obxectivos e de recuperación en base aos criterios establecidos na programación que estarán relacionados coas competencias básicas.

Utilizaranse **metodoloxías diversas en** función das necesidades que en cada momento demanden os alumnos, axustándose aos estilos de aprendizaxe sinalados no subapartado anterior.

Realizaranse **diferentes actividades**. Os alumnos con dificultades farán tarefas curtas e amenas como xogos de simulación, carteis, consultas en Internet, e os que avancen máis rapidamente realizarán actividades complementarias ou de ampliación. A través da aula virtual podemos ter prevista unha serie de actividades diferentes, con distinto grao de complexidade e orientadas aos sistemas de aprendizaxe para traballar os mesmos contidos, así como actividades de reforzo e ampliación.

Utilizarase **material didáctico variado** como vídeos didácticos, prácticas de laboratorio, modelos de simulación, análise de debuxos e gráficos e emprego das TIC. A través da aula virtual poden poñerse a disposición do alumnado para que os empregue cando queira. O emprego de material didáctico variado persegue: consolidar contidos que supoñen unha maior dificultade de adquisición, ampliar e aprofundar en temas de especial relevancia para o desenvolvemento de cada área, practicar habilidades instrumentais ligadas aos contidos, enriquecer o coñecemento de aqueles temas sobre os que o alumnado mostra curiosidade e interese.

Realizaranse **agrupamentos flexibles** que permitan aos alumnos traballar en distintas tarefas, realizar actividades de reforzo ou ampliación segundo as necesidades de cada grupo e adaptar o ritmo de introdución dos novos contidos.

Ofertaranse **actividades de reforzo e ampliación** con diferente grao de dificultade. As primeiras sobre os contidos da unidade e deben situarse entre o que os alumnos

xa saben facer de maneira autónoma e o que son capaces de facer coa axuda do profesorado ou dos compañeiros. As segundas versarán sobre aspectos máis complexos da unidade ou incluso alleos á mesma. Isto non significa que lle baixemos a nota aos alumnos que non realicen as actividades de ampliación que nin son obxectivos, nin contidos, nin criterios de avaliación contemplados na programación. Pero si lle podemos mellorar a nota aos que as realicen.

### **8.2.2.- ADAPTACIÓNS CURRICULARES SIGNIFICATIVAS.**

Elabóranse para os alumnos que presentan necesidades educativas especiais ou posúen un historial escolar e social que produce lagoas que impiden a adquisición de novos contidos e, á súa vez, desmotivación e desinterese. Nestes casos é necesaria a elaboración dun ACI.

Consisten basicamente na eliminación de contidos esenciais ou nucleares e/ou obxectivos que se consideran importantes nas diferentes áreas curriculares, e a conseguinte modificación dos respectivos criterios de avaliación.

#### ● Destinatarios.

Estas adaptacións lévanse a cabo para ofrecerlles un currículo equilibrado e relevante aos alumnos con necesidades educativas especiais.

Dentro deste colectivo de alumnos, aténdese tanto a aqueles que presentan limitacións de natureza física, psíquica ou sensorial, coma aos que posúen un historial escolar e social que produciu “lagoas” que impiden a adquisición de novos contidos e, á súa vez, desmotivación, desinterese e rexeitamento.

#### ● Finalidade.

Tenderán a que os alumnos alcancen as capacidades xerais da etapa de acordo coas súas posibilidades.

#### ● Condicións.

As adaptacións curriculares estarán precedidas dunha avaliación das necesidades especiais do alumno e dunha proposta curricular específica.

### 8.2.3.- OUTRAS FORMAS DE ATENDER Á DIVERSIDADE DENDE O CENTRO EDUCATIVO.

Agrupamentos específicos, reforzo educativo, desdobres etc., son outras formas de atención á diversidade ás que podemos recorrer.

# 9.- CALENDARIO ESCOLAR E TEMPORALIZACIÓN

Segundo a *Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23*, xunto coas datas das avaliacións aprobadas polo claustro, a temporalización do curso queda da seguinte forma:

- Para todos os grupos dende 1º da ESO ata 1º de Bacharelato:
  - 1ª Avaliación: dende o 8 de setembro ata o 16 de decembro.
  - 2ª Avaliación: dende o 19 de decembro ata o 17 de marzo.
  - 3ª Avaliación: dende o 17 de marzo ata o 2 de xuño.
  - O período comprendido entre o 5 de xuño e o 22 de xuño queda reservado para a realización das probas extraordinarias, así como as actividades de reforzo para os alumnos que teñan que presentarse a estas probas. Para o resto dos alumnos programaranse actividades de ampliación.

- Para todos os grupos de 2º de Bacharelato:
  - 1ª Avaliación: dende o 8 de setembro ata o 25 de novembro.
  - 2ª Avaliación: dende o 28 de novembro ata o 3 de marzo.
  - 3ª Avaliación: dende o 6 de marzo ata o 16 de maio.
  - Despois do 16 de maio, aproximadamente, procederase ao repaso para a preparación da proba ABAU, así como a preparación do alumnado que non aprobouse a materia para a súa recuperación na proba extraordinaria de xuño.

## 10.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Esta sería unha relación das posibles actividades a realizar, se as circunstancias o permiten.

- Semana da Ciencia en Galego. Mes de Novembro. Colaboración co Dpto de Normalización Lingüística.
- Olimpíada de Xeoloxía. Alumnado de 4º da ESO e 1º de Bacharelato.
- Obradoiro xeolóxico. 1º Bacharelato.
- Saída do Proxecto Ríos. Primavera. 1º ESO.
- Limpeza de praias para conmemorar o día dos Océanos. Xuño. 1º ESO.
- Parque Carreirón da Illa. Calquera nivel de ESO, Bacharelato ou ciclo. Observación e identificación de cogomelos e aves.
- Actividades en Siradella e visita ao acuario O Grove 1º ESO.
- Saídas ó contorno. Calquera nivel de ESO, bacharelato ou ciclo.
- Conferencias científicas 2º Bacharelato.

- Conferencias e obradoiros de ADEGA ou propostos por outros colectivos ecoloxistas, científicos e relacionados coas Ciencias Naturais.
- Realización de viveiros de diferentes plantas e árbores dentro do recinto pechado do instituto.
- Exposición de cogomelos, plantas e moluscos.

# 11.- AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

Mediante o seguimento e observación da motivación e o progreso do alumnado e do profesorado, a eficacia e a eficiencia das actividades e métodos de aprendizaxe, especialmente cara ao alumnado con dificultades de aprendizaxe, e a adecuación dos recursos educativos, realizarase unha análise das debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades (análise DAFO) co obxecto de realizar os cambios no momento en que se detecte a súa necesidade. Discutiranse nas reunións do departamento, recolleranse en acta e actuarase para mellorar a situación.

Os cambios realizados na programación terán validez desde o momento en que se recollan na acta do departamento, aínda que non consten na programación do curso actual.

## 11.1.- CRITERIOS A CONSIDERAR

Alguns dos aspectos aos que atenderá son os seguintes:

- a) Organización e coordinación do equipo. Grao de definición. Distinción de responsabilidades.
- b) Planificación das tarefas. Dotación de medios e tempos. Distribución de medios e tempos. Selección do modo de elaboración.
- c) Participación. Ambiente de traballo e participación. Clima de consenso e aprobación de acordos. Implicación dos membros. Proceso de integración no

traballo. Relación e implicación dos pais. Relación entre os alumnos e alumnas, e entre alumnado e profesorado.

- d) Programación: Adecuación dos obxectivos, contidos, metodoloxía, actividades pedagóxicas, procedementos e criterios de avaliación ao PCC e ao DCB. Validez dos criterios de atención á diversidade, adecuación dos recursos e da metodoloxía coas necesidades reais. Grao de cumprimento e temporización.

## 11.2.- INSTRUMENTOS DE SEGUIMIENTO E OBSERVACIÓN

Revisemos algúns dos procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de ensinanza :

- **Cuestionarios**

- Aos profesores.
- Aos alumnos.
- Aos pais.

- **Intercambios orais**

- Entrevista cos alumnos.
- Debates.
- Entrevistas con pais.
- Reunións con pais.

- **Resultados do proceso de aprendizaxe dos alumnos:**

- Considerarase sinal de alarma e analizaranse as causas e proporanse medidas de acción cando a porcentaxe de suspensos nun curso supere o 30 % na ESO e o 40 % no bacharelato.

O resultado desta avaliación plasmarase na memoria de fin de curso que recollerá a valoración persoal de cada un dos profesores e profesoras que imparten cada materia, así como as propostas de mellora de cara ao curso seguinte.

# **12.- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.**

No punto anterior (avaliación da práctica docente) xa se consideraron os factores que afectan á programación didáctica e os mecanismos de modificación das programacións. Polo tanto remitímonos ao punto 10, insistindo que a programación é un documento dinámico que se pode e se debe modificar para corrixir deficiencias e promover melloras.

Antes de iniciar cada tema, o profesorado que imparte a materia debería informar ao alumnado sobre os estándares de avaliación e o grao mínimo de consecución. No caso de realizar calquera mellora ou adaptación para que lle resulten máis claros ao alumnado, estes deben de ser informados e comunicalo na seguinte reunión de departamento para proceder á súa modificación na programación. Recollerase na acta.



Ao comezo de cada curso revisarase a memoria final do curso anterior con vista a incluír as recomendacións suxeridas. Cada profesor revisará a programación da materia que vai a impartir, especialmente nos aspectos de grao mínimo de consecución, instrumentos de avaliación e tipo de estándar co correspondente grao de ponderación.

# **13.- ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES**

O alumnado con materias pendentes deberá realizar as tarefas dos cadernos de actividades que lle serán entregados. Deberanos entregar correctamente cubertos antes dos prazos límite para proceder á súa avaliación.

O alumnado contará tamén dunha proba con carácter de suficiencia na que se valorará que supere os mínimos esixibles para a correspondente materia. A valoración do caderno e da proba escrita farán media para a nota final.

A avaliación extraordinaria de setembro, que terán que realizar os alumnos e alumnas con materias pendentes que non superen a proba ordinaria de xuño, tamén se realizará mediante un exercicio escrito e baseado, ao igual que o de xuño, nos mínimos esixibles.

Tamén se terá en conta a atención á diversidade, procurando adaptar as características da proba ás circunstancias e capacidades do alumnado.

Este procedemento será aplicado indistintamente para a ESO e o Bacharelato.

# **BIOLOXÍA E XEOLOXÍA**

## **DE 4º DE ESO**

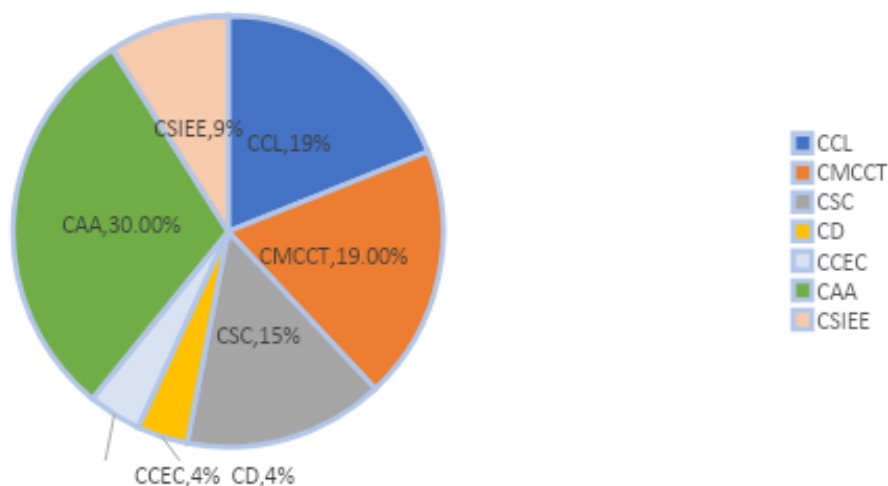
## PERFIL COMPETENCIAL

Na táboa inferior relaciónanse as competencias clave cos estándares asociados e a súa contribución ao logro das competencias.

A gráfica reflicte o perfil competencias, é dicir a contribución da materia ao logro das competencias clave.

COMPETENCIA	ESTÁNDARES	% CONTRIB
CCL	BXB2.11.1, BXB3.1.2, BXB3.5.1, BXB3.8.1, BXB3.8.2, BXB3.11.1, BXB4.2.1, BXB4.3.1, BXB4.5.1, BXB4.5.2	18,9 %
CMCCT	BXB2.9.1, BXB2.10.1, BXB3.1.1, BXB3.3.1, BXB3.4.1, BXB3.8.2, BXB4.1.1, BXB4.2.1, BXB4.3.1, BXB4.5.1,	18,9 %
CSC	BXB3.2.1, BXB3.5.1, BXB3.6.1, BXB3.8.1, BXB3.9.1, BXB3.10.1, BXB3.11.1, BXB4.4.1,	15,0 %
CD	BXB4.3.1, BXB4.5.1,	3,8 %
CCEC	BXB3.6.1, BXB3.8.1,	3,8 %
CAA	BXB2.8.1, BXB2.9.1, BXB2.9.2, BXB2.11.1, BXB2.12.1, BXB3.1.2, BXB3.2.1, BXB3.3.1, BXB3.5.1, BXB3.7.1, BXB3.8.2, BXB3.10.1, BXB4.1.1, BXB4.2.1, BXB4.3.1, BXB4.4.1,	30,2 %
CSIEE	BXB3.1.2, BXB3.9.1, BXB4.1.1, BXB4.4.1, BXB4.5.1,	9,4 %

Perfil competencial Bioloxía e Xeoloxía 4º ESO



## UNIDADES DIDÁCTICAS E TEMPORALIZACIÓN

UNIDADE DIDÁCTICA	CONTIDOS	Temporalización
<b>U. D. 1</b>  <b>A célula</b>	<b>Bloque 1. A evolución da vida</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.1. Célula procariota e célula eucariota: relacións evolutivas. Célula animal e célula vexetal: morfoloxía e función.</li> <li>▪ B1.2. Núcleo e ciclo celular.</li> <li>▪ B1.3. Cromatina e cromosomas. Cariotipo.</li> <li>▪ B1.4. Mitose e meiose: principais procesos, importancia e significado biolóxico.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U. D. 2</b>  <b>A información xenética</b>	<b>Bloque 1. A evolución da vida</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.5. Ácidos nucleicos: ADN e ARN.</li> <li>▪ B1.6. ADN e xenética molecular. Proceso de replicación do ADN. Concepto de xene.</li> <li>▪ B1.7. Expresión da información xenética. Código xenético.</li> <li>▪ B1.8. Mutacións. Relacións coa evolución.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U. D. 3</b>  <b>Herdanza e transmisión dos caracteres</b>	<b>Bloque 1. A evolución da vida</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.9. Herdanza e transmisión de caracteres. Introducción e desenvolvemento das leis de Mendel.</li> <li>▪ B1.10. Base cromosómica da herdanza mendeliana.</li> <li>▪ B1.11. Aplicacións das leis de Mendel.</li> <li>▪ B1.12. Herdanza do sexo e herdanza ligada ao sexo.</li> <li>▪ B1.13. Doenzas hereditarias máis frecuentes e o seu alcance social.</li> <li>▪ B1.14. Técnicas da enxeñaría xenética.</li> <li>▪ B1.15. Aplicacións da enxeñaría xenética. Biotecnoloxía. Bioética.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U.D. 4</b>  <b>Orixe e evolución dos seres vivos</b>	<b>Bloque 1. A evolución da vida.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.16. Orixe e evolución dos seres vivos. Hipóteses sobre a orixe da vida na Terra.</li> <li>▪ B1.17. Teorías da evolución. Feito e mecanismos da evolución.</li> <li>▪ B1.18. As árbores filoxenéticas no proceso de evolución.</li> <li>▪ B1.19. Evolución humana: proceso de hominización.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U. D. 5</b>	<b>Bloque 2. A dinámica da Terra.</b>	<b>1º Avaliación</b>

<b>A historia do planeta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.1. Historia da Terra. Orixe da Terra. Tempo xeolóxico: ideas históricas sobre a idade da Terra. Principios e procedementos que permiten reconstruír a súa historia. Utilización do actualismo como método de interpretación.</li> <li>▪ B2.2. Eóns, eras xeolóxicas e períodos xeolóxicos: situación dos acontecementos xeolóxicos e biolóxicos importantes.</li> <li>▪ B2.3. Os fósiles guía e o seu emprego para a datación e o estudo de procesos xeolóxicos.</li> <li>▪ B2.4. Interpretación de mapas topográficos e realización de perfís topográficos. Interpretación e datación de procesos representados en cortes xeolóxicos.</li> </ul>	
<b>U.D. 6</b>  <b>Estrutura e dinámica da Terra</b>	<b>Bloque 2. A dinámica da Terra.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.5. Estrutura e composición da Terra. Modelos xeodinámico e xeoquímico.</li> </ul>	<b>1º Avaliación</b>
<b>U. D. 7</b>  <b>Manifestacións da dinámica terrestre</b>	<b>Bloque 2. A dinámica da Terra.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.6. A tectónica de placas e as súas manifestacións. Evolución histórica da deriva continental á tectónica de placas.</li> <li>▪ B2.7. Evolución do relevo como resultado da interacción da dinámica externa e interna.</li> </ul>	<b>1º Avaliación</b>
<b>U.D. 8</b>  <b>Estrutura dos ecosistemas</b>	<b>Bloque 3. Ecoloxía e medio ambiente.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.1. Compoñentes e estrutura do ecosistema: comunidade e biótoto. Hábitat e nicho ecolóxico.</li> <li>▪ B3.2. Factores ambientais e seres vivos. Factores limitantes e adaptacións. Límite de tolerancia.</li> <li>▪ B3.3. Relacións intraespecíficas e interespecíficas. Influencia na regulación dos ecosistemas.</li> <li>▪ B3.4. Autorregulación do ecosistema, da poboación e da comunidade.</li> </ul>	<b>3º Avaliación</b>
<b>U.D. 9</b>  <b>Dinámica dos ecosistemas</b>	<b>Bloque 3. A dinámica da Terra.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.5. Relacións tróficas: cadeas e redes.</li> <li>▪ B3.6. Dinámica do ecosistema.</li> <li>▪ B3.7. Ciclo da materia e fluxo da enerxía.</li> <li>▪ B3.8. Pirámides ecolóxicas.</li> <li>▪ B3.9. Ciclos bioxeoquímicos e sucesións ecolóxicas.</li> <li>▪ B3.10. Eficiencia ecolóxica e aproveitamento dos recursos alimentarios. Regra do 10 %.</li> </ul>	<b>3º Avaliación</b>
<b>U. D.10</b>	<b>Bloque 3. A dinámica da Terra.</b>	<b>3º Avaliación</b>

<b>O impacto ambiental</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.11. Actividade humana e medio ambiente. Impactos e valoración das actividades humanas nos ecosistemas. Consecuencias ambientais do consumo humano de enerxía.</li> <li>▪ B3.12. Os recursos naturais e os seus tipos. A superpoboación e as súas consecuencias: deforestación, sobreexplotación, incendios, etc.</li> <li>▪ B3.13. Os residuos e a súa xestión. Coñecemento de técnicas sinxelas para coñecer o grao de contaminación e depuración ambiental.</li> <li>▪ B3.14. Uso de enerxías renovables como factor fundamental para un desenvolvemento sustentable. Consecuencias ambientais do consumo humano de enerxía.</li> </ul>	
<b>TODAS</b>	<b>Bloque 4. Proxecto de investigación</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e comprobación e argumentación a partir da experimentación ou a observación.</li> <li>▪ B4.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica.</li> <li>▪ B4.3. Proxecto de investigación: organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.</li> </ul>	<b>TODAS</b>

**ELEMENTOS TRANSVERSAIS**

<b>ELEMENTO</b>	<b>Estandares asociados</b>	<b>UNIDADES</b>
<b>Comprensión lectora</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica.</li> </ul>	Todas
<b>Expresión oral e escrita</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e comprobación e argumentación a partir da experimentación ou a observación.</li> <li>▪ B4.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica.</li> <li>▪ B4.3. Proxecto de investigación: organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.</li> </ul>	Todas
<b>Comunicación audiovisual</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e comprobación e argumentación a partir da experimentación ou a observación.</li> <li>▪ B4.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica.</li> <li>▪ B4.3. Proxecto de investigación: organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.</li> </ul>	Todas
<b>TIC</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e comprobación e argumentación a partir da experimentación ou a observación.</li> <li>▪ B4.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica.</li> <li>▪ B4.3. Proxecto de investigación: organización. Participación e colaboración</li> </ul>	Todas

	respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.	
<b>Emprendemento</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e comprobación e argumentación a partir da experimentación ou a observación.</li> <li>▪ B4.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica.</li> <li>▪ B4.3. Proxecto de investigación: organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.</li> </ul>	Todas
<b>Educación cívica e constitucional</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.11. Actividade humana e medio ambiente. Impactos e valoración das actividades humanas nos ecosistemas. Consecuencias ambientais do consumo humano de enerxía.</li> <li>▪ B3.12. Os recursos naturais e os seus tipos. A superpoboación e as súas consecuencias: deforestación, sobreexplotación, incendios, etc.</li> <li>▪ B3.13. Os residuos e a súa xestión. Coñecemento de técnicas sinxelas para coñecer o grao de contaminación e depuración ambiental.</li> <li>▪ B3.14. Uso de enerxías renovables como factor fundamental para un desenvolvemento sustentable. Consecuencias ambientais do consumo humano de enerxía.</li> </ul>	Todas

## GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

UD	Estándar de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Tipo	I. Aval.
1	BXB1.1.1. Compara a célula procariota e a eucariota, a animal e a vexetal, e reconece a función dos orgánulos celulares e a relación entre morfoloxía e función.	Identifica os orgánulos e as súas funcións en células procariotas e eucariotas.	C	Cuestionario
1	BXB1.1.2. Identifica tipos de células utilizando o microscopio óptico, micrografías e esquemas gráficos.	Clasifica as células en procariotas e eucariotas, identificando as características diferenciais	P	Rexistro
1	BXB1.2.1. Distingue os compoñentes do núcleo e a súa función segundo as etapas do ciclo celular.	Identifica as diferentes formas adoptadas polo ADN ao longo do ciclo celular	C	Cuestionario
1	BXB1.3.1. Recoñece as partes dun cromosoma utilizándoo para construír un cariotipo.	No esquema dun cromosoma identifica as súas partes	C	Cuestionario
1	BXB1.4.1. Recoñece as fases da mitose e meiose, diferencia ambos os procesos e distingue o seu significado biolóxico.	Identifica as fases da mitose e da meiose resaltando as diferencias e o significado correspondente.	C	Cuestionario
1	BXB1.5.1. Distingue os ácidos nucleicos e enumera os seus compoñentes.	Indica as diferenzas entre ADN e ARN	C	Cuestionario
2	BXB1.6.1. Recoñece a función do ADN como portador da información xenética, e relaciónao co concepto de xene.	Asocia os xenes como fragmentos de ADN portadores de información xenética	C	Cuestionario
2	BXB1.7.1. Ilustra os mecanismos da expresión xenética por medio do código xenético.	Realiza exercicios de interpretación do código xenético	P	Rexistro
2	BXB1.8.1. Recoñece e explica en que consisten as mutacións e os seus tipos.	Indica exemplos de mutacións	C	Cuestionario
3	BXB1.9.1. Recoñece os principios básicos da xenética mendeliana e resolve problemas prácticos de cruzamentos con un ou dous caracteres.	Describe as leis de Mendel e resolve algúns exercicios relativos ás mesmas	C	Cuestionario
3	BXB1.10.1. Resolve problemas prácticos sobre a herdanza do sexo e a ligada ao sexo.	Expón correctamente os fundamentos dos problemas	P/C	Rexistro/ Cuestionario
3	BXB1.11.1. Identifica as doenzas hereditarias máis frecuentes e o seu alcance social, e resolve problemas prácticos sobre doenzas hereditarias, utilizando árbores xenealóxicas.	Resolve correctamente os problemas e identifica algúns casos de doenzas hereditarias	P/C	Rexistro/ Cuestionario
3	BXB1.12.1. Diferencia técnicas de traballo en enxeñaría xenética.	Indica algúns exemplos típicos	C	Cuestionario
3	BXB1.13.1. Describe as técnicas de clonación animal, distinguindo clonación terapéutica e reprodutiva.	Sinala o fundamento	C	Cuestionario
3	BXB1.14.1. Analiza as implicacións éticas, sociais e ambientais da enxeñaría xenética.	Busca información e debate sobre o tema	A	Control
3	BXB1.15.1. Interpreta criticamente as	Busca información e debate sobre o tema	A	Control





	consecuencias dos avances actuais no campo da biotecnoloxía.			
4	BXB1.16.1. Distingue as características diferenciadoras entre lamarckismo, darwinismo e neodarwinismo.	Indica as principais diferenzas entre as teorías evolutivas.	C	Cuestionario
	BXB1.17.1. Establece a relación entre variabilidade xenética, adaptación e selección natural.	Relaciona a variabilidade xenética coa selección natural como mecanismos da evolución	C	Cuestionario
4	BXB1.18.1. Interpreta árbores filoxenéticas.	Interpreta os esquemas con poucos erros	P	Rexistro
	BXB1.19.1. Recoñece e describe as fases da hominización.	Recoñece a evolución humana como unha secuencia de etapas	C	Cuestionario
5	BXB2.1.1. Identifica e describe feitos que amosen a Terra como un planeta cambiante, e relaciónaos cos fenómenos que suceden na actualidade.	Enumera algúns exemplos importantes	C	Cuestionario
5	BXB2.2.1. Reconstrúe algúns cambios notables na Terra, mediante a utilización de modelos temporais a escala e recoñecendo as unidades temporais na historia xeolóxica.	Busca información extraendo conclusións e resumos sobre cambios notables nos períodos xeolóxicos	P	Baremo
5	BXB2.3.1. Discrimina os principais acontecementos xeolóxicos, climáticos e biolóxicos que tiveron lugar ao longo da historia da Terra, e recoñece algúns animais e plantas característicos de cada era.	Elabora informes sobre os acontecementos máis significativos e as especies de cada era xeolóxica	P	Rexistro/ Baremo
5	BXB2.4.1. Relaciona algún dos fósiles guía máis característico coa súa era xeolóxica.	Elabora táboas resumo de asociación dos fósiles guía coa era correspondente	P	Rexistro
5	BXB2.5.1. Interpreta un mapa topográfico e fai perfís topográficos..	Realiza os perfís relacionando a escala da distancia e a cota das curvas de nivel.	P	Baremo Rexistro
5	BXB2.5.2. Resolve problemas sinxelos de datación relativa, aplicando os principios de superposición de estratos, superposición de procesos e correlación.	Identifica en cortes xeolóxicos cada un dos tipos para establecer a historia xeolóxica	P	Baremo/ Rexistro
6	BXB2.6.1. Analiza e compara os modelos que explican a estrutura e a composición da Terra.	Explica o fundamento do método sísmico	C	Cuestionario
6	BXB2.7.1. Relaciona as características da estrutura interna da Terra e asóciaas cos fenómenos superficiais	Sinala exemplos de manifestación dos procesos xeolóxico internos	C	Cuestionario
7	BXB2.8.1. Expresa algunhas evidencias actuais da deriva continental e da expansión do fondo oceánico.	Xustifica a deriva continental con algúns argumentos	C	Cuestionario
7	BXB2.9.1. Coñece e explica razoadamente os movementos relativos das placas litosféricas.	Enumera e interpreta os tipos de movementos de placa.	C	Cuestionario
7	BXB2.9.2. Interpreta as consecuencias dos movementos das placas no relevo.	Interpreta o relevo como consecuencia da tectónica de placas	C	Cuestionario
7	BXB2.10.1. Identifica as causas dos principais relevos terrestres.	Sinala as causas de algúns relevos formados como resultado da tectónica de placas	C	Cuestionario
7	BXB2.11.1. Relaciona os movementos das placas con procesos tectónicos.	Indica exemplos	C	Cuestionario
7	BXB2.12.1. Interpreta a evolución do relevo baixo	Relaciona a formación do relevo cos	C	Cuestion



	a influencia da dinámica externa e interna.	procesos internos e a súa destrución cos procesos xeolóxicos externos		ario
8	BXB3.1.1. Identifica o concepto de ecosistema e distingue os seus compoñentes.	Define o ecosistema identificando os seus compoñentes e as súas interrelacións	C	Cuestionario
8	BXB3.1.2. Analiza as relacións entre biótomo e biocenose, e avalía a súa importancia para manter o equilibrio do ecosistema.	Indica e interpreta exemplos	C	Rexistro
8	BXB3.2.1. Interpreta as adaptacións dos seres vivos a un ambiente determinado, relacionando a adaptación co factor ou os factores ambientais desencadeantes deste.	Sinala exemplos e xustifica as adaptacións	C	Cuestionario
8	BXB3.3.1. Recoñece os factores ambientais que condicionan o desenvolvemento dos seres vivos nun ambiente determinado, e valora a súa importancia na conservación deste.	Busca información e establece relacións causa efecto	P	Baremo
9	BXB3.4.1. Recoñece e describe relacións e a súa influencia na regulación dos ecosistemas, interpretando casos prácticos en contextos reais.	Interpreta modelos	P	Baremo
9	BXB3.5.1. Recoñece os niveis tróficos e as súas relacións nos ecosistemas, e valora a súa importancia para a vida en xeral e o mantemento destas.	Identifica en cadeas e pirámides tróficas os niveis tróficos correspondentes.	C	Cuestionario
10	BXB3.6.1. Compara as consecuencias prácticas na xestión sustentable dalgúns recursos por parte do ser humano, e valora criticamente a súa importancia.	Busca información e indica exemplos de xestión sustentable de recursos.	P	Baremo
10	BXB3.7.1. Establece a relación entre as transferencias de enerxía dos niveis tróficos e a súa eficiencia enerxética.	Interpreta a regra do 10 %	C	Cuestionario
10	BXB3.8.1. Argumenta sobre as actuacións humanas que teñen unha influencia negativa sobre os ecosistemas: contaminación, desertización, esgotamento de recursos, etc.	Busca información e elabora informes	P	Baremo
10	BXB3.8.2. Defende e conclúe sobre posibles actuacións para a mellora ambiental e analiza desde distintos puntos de vista un problema ambiental do contorno próximo, elabora informes e preséntaos utilizando distintos medios.	Analiza impactos ambientais locais, identifica as súas causas e as posibles medidas correctoras	P	Baremo
10	BXB3.9.1. Describe os procesos de tratamento de residuos, e valora criticamente a súa recollida selectiva.	Analiza os sistemas de recollida selectiva de residuos no concello e a súa xestión	P	Baremo
10	BXB3.10.1. Argumenta os proles e os contras da reciclaxe e da reutilización de recursos materiais.	Debate sobre a xestión dos residuos no concello, analizando vantaxes e inconvenientes.	A	Control
10	BXB3.11.1. Destaca a importancia das enerxías renovables para o desenvolvemento sustentable do planeta.	Xustifica, con argumentos razoados, o emprego de enerxías renovables	A	Control
Todas	BXB4.1.1. Integra e aplica as destrezas propias dos métodos da ciencia.	Emprega con frecuencia o método científico e as súas destrezas	P	Baremo
	BXB4.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	Argumenta razoadamente, baseándose no coñecemento científico e nos seus	P	Baremo

		métodos		
	BXB4.3.1. Utiliza fontes de información, apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.	Busca información relevante, sintetiza a información e elabora informes de síntese	P	Rexistro
	BXB4.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.	Participa e colabora con interese de forma habitual	A	Control
	BXB4.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e a súa defensa na aula.	Deseña proxectos de investigación definindo as súas fases e a previsible temporización, con vistas a expoñelo na clase	P	Rexistro
	BXB4.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.	Extrae conclusións relevantes	P	Baremo

### **CONTRIBUCIÓN DE CADA TIPO DE ESTÁNDAR NA AVALIACIÓN DE BIOLOXÍA E XEOLOXÍA DE 4º DE ESO**

- Conceptual (C): 80 %
- Procedemental (P) + Actitudinal (A): 20 %

# BIOLOXÍA 2º DE BACHARELATO

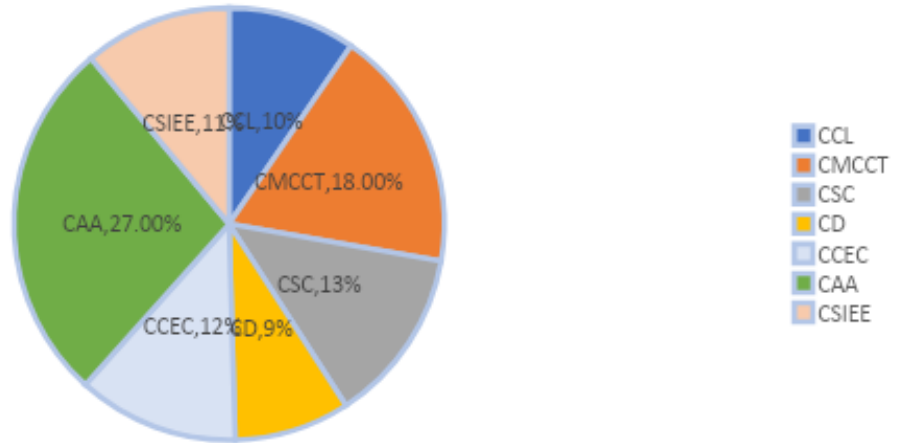
## PERFIL COMPETENCIAL

Na táboa inferior relaciónanse as competencias clave cos estándares asociados e a súa contribución ao logro das competencias.

A gráfica reflicte o perfil competencias, é dicir a contribución da materia ao logro das competencias clave.

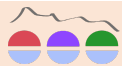
COMPETENCIA	ESTÁNDARES	% CONTRIB
CCL	BB1.5.1, BB2.3.1, BB2.5.1, BB2.6.1, BB2.7.1, BB3.1.1, BB3.6.1, BB3.11.1, BB4.4.1, BB5.2.1, BB5.4.1, BB5.7.1, BB5.8.1,	9,5 %
CMCCT	BB1.1, BB1.1.3, BB1.2.2, BB1.2.3, BB1.3.2, BB1.4.1, BB1.6.1, BB2.1.1, BB2.4.1, BB2.5.1, BB2.8.1, BB2.9.1, BB3.2.1, BB3.3.1, BB3.4.2, BB3.5.1, BB3.5.2, BB3.10.1, BB3.13.1, BB3.13.2, BB4.3.1, BB4.4.1, BB4.6.1, BB4.6.2, BB4.6.3,	18 %
CSC	BB2.9.2, BB2.11.1, BB3.1.1, BB3.6.2, BB3.7.1, BB3.7.2, BB3.8.1, BB3.9.1, BB3.14.1, BB4.5.1, BB4.6.1, BB4.6.2, BB5.9.1, BB5.10.1, BB5.10.2, BB5.10.3,	12,9 %
CD	BB1.1.3, BB1.2.3, BB1.4.1, BB2.1.1, BB2.3.1, BB2.4.1, BB3.5.1, BB3.5.3, BB4.3.1, BB4.5.1, BB4.6.3, BB5.8.1,	8,6 %
CCEC	BB1.7.1, BB2.9.2, BB2.11.1, BB2.12.1, BB3.1.1, BB3.7.1, BB3.7.2, BB3.8.1, BB3.9.1, BB3.14.1, BB3.15.1, BB4.6.1, BB4.6.2, BB5.9.1, BB5.10.1, BB5.10.2, BB5.10.3,	12,2 %
CAA	BB1.1, BB1.1.2, BB1.2.1, BB1.2.3, BB1.3.1, BB1.3.3, BB1.6.1, BB1.7.1, BB2.1.1, BB2.2.2, BB2.4.1, BB2.4.2, BB2.5.1, BB2.6.1, BB2.7.1, BB2.8.1, BB2.10.1, BB2.10.2, BB3.2.1, BB3.3.1, BB3.4.1, BB3.4.2, BB3.5.3, BB3.6.2, BB3.7.1, BB3.7.2, BB3.10.1, BB3.12.1, BB3.13.2, BB3.15.1, BB4.6.1, BB5.1.1, BB5.3.1, BB5.4.1, BB5.5.1, BB5.6.1, BB5.8.1, BB5.10.2,	27,3 %
CSIEE	BB1.3.1, BB1.3.2, BB2.2.1, BB2.2.2, BB2.4.2, BB2.6.1, BB2.7.1, BB2.10.1, BB3.8.1, BB3.11.1, BB3.13.2, BB4.1.1, BB4.2.1, BB5.1.1, BB5.7.1, BB5.9.1,	11,5 %

### Perfil competencial Biología de 2º de Bacharelato



## UNIDADES DIDÁCTICAS E TEMPORALIZACIÓN

UNIDADE DIDÁCTICA	CONTIDOS	Temporalización
<b>U. D. 1</b> <b>A materia dos seres vivos.</b> <b>Compostos inorgánicos</b>	<b>Bloque 1. A base molecular e físicoquímica da vida</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>B1.1. Compoñentes químicos da vida. Concepto de bioelemento. Tipos, propiedades e funcións dos bioelementos.</li> <li>B1.2. Os enlaces químicos e a súa importancia en bioloxía.</li> <li>B1.3. Biomoléculas: concepto, clasificación e técnicas de separación.</li> <li>B1.4. Biomoléculas inorgánicas. Estrutura e propiedades físicoquímicas da auga que a fan unha molécula imprescindible para a vida. Funcións dos sales minerais.</li> <li>B1.5. Físicoquímica das dispersións acuosas. Difusión, osmose e diálise.</li> </ul>	<b>1º Avaliación</b>
<b>U. D. 2</b> <b>A materia dos seres vivos.</b> <b>Compostos orgánicos</b>	<b>Bloque 1. Base molecular e físicoquímica da vida.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>B1.6. Biomoléculas orgánicas: concepto, clasificación, estrutura, propiedades e funcións biolóxicas de glúcidos, lípidos, próticos e ácidos nucleicos.</li> <li>B1.7. Encimas: concepto, clasificación, propiedades e funcións. Catálise enzimática. Activación e inhibición enzimática. Alosteroismo.</li> <li>B1.8. Vitaminas: concepto, clasificación e funcións.</li> </ul>	<b>1º Avaliación</b>
<b>U. D. 3</b> <b>Teoría molecular.</b> <b>Modelos de organización</b>	<b>Bloque 2. A célula viva. Morfoloxía e estrutura celular.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>B2.1. A célula como unidade estrutural e funcional dos seres vivos. Teoría celular.</li> <li>B2.2. Evolución dos métodos de estudo das células. Preparación e procesamento das mostras para a observación ao microscopio óptico e electrónico.</li> <li>B2.3. Morfoloxía celular. Composición, estrutura, funcións e propiedades das envolturas e dos orgánulos celulares.</li> <li>B2.4. Importancia da membrana nos fenómenos de transporte. Tipos de transporte. Endocitose e exocitose.</li> <li>B2.5. Modelos de organización celular en procariotas e eucarióticas. Células animais e vexetais.</li> <li>B2.6. Observación microscópica de células procariotas e eucariotas tanto animais como vexetais.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U.D. 4</b> <b>A división celular</b>	<b>Bloque 2. A célula viva. Morfoloxía, estrutura e fisioloxía celular.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>B2.6. Ciclo celular.</li> <li>B2.7. División celular. Mitose en células animais e vexetais.</li> <li>B2.8. Meiose. Necesidade biolóxica da meiose para a reprodución sexual. Importancia da reprodución sexual na evolución dos seres vivos.</li> <li>B2.9. Observación de células en mitose. Estudo das fases da división celular.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U.D. 5</b> <b>Xenética</b>	<b>Bloque 3. Xenética e evolución.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>B3.1. Xenética molecular. Importancia biolóxica do ADN como portador da información</li> </ul>	<b>2ª avaliación</b>



	<p>xenética. Concepto de xene.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ B3.2. Replicación do ADN. Etapas da replicación. Diferenzas entre o proceso replicativo entre eucarióticas e procariotas.</li><li>▪ B3.3. ARN: tipos e funcións.</li><li>▪ B3.4. Fluxo da información xenética nos seres vivos.</li><li>▪ B3.5. Expresión dos xenes. Transcrición e tradución xenéticas en procariotas e eucarióticas. O código xenético na información xenética.</li><li>▪ B3.6. Resolución de problemas de xenética molecular.</li><li>▪ B3.7. Regulación da expresión xénica.</li><li>▪ B3.8. Mutacións: tipos. Axentes mutaxénicos.</li><li>▪ B3.9. Mutacións e cancro.</li><li>▪ B3.10. Implicacións das mutacións na evolución e na aparición de novas especies.</li><li>▪ B3.11. Enxeñaría xenética. Principais liñas actuais de investigación. Organismos modificados xeneticamente.</li><li>▪ B3.12. Proxecto xenoma: repercusións sociais e valoracións éticas da manipulación xenética e das novas terapias xénicas</li><li>▪ B3.13. Xenética mendeliana. Teoría cromosómica da herdanza. Determinismo do sexo e herdanza ligada ao sexo e influída polo sexo.</li></ul>	
<b>U. D. 6</b> <b>O metabolismo.</b> <b>Bioenerxética</b>	<p><b>Bloque 2. A Fisioloxía celular.</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ B2.11. Introducción ao metabolismo: catabolismo e anabolismo.</li><li>▪ B2.12. Reaccións metabólicas: aspectos enerxéticos e de regulación.</li><li>▪ B2.13. Respiración celular: o seu significado biolóxico. Órgánuos celulares implicados no proceso respiratorio.</li><li>▪ B2.14. Diferenzas entre as vías aeróbicas e anaeróbicas.</li><li>▪ B2.15. As fermentacións e as súas aplicacións. Observación do proceso de fermentación mediante lévedos.</li><li>▪ B2.16. Fotosíntese: localización celular en procariotas e eucarióticas. Etapas do proceso fotosintético. Balance global.</li><li>▪ B2.17. Importancia biolóxica da fotosíntese.</li><li>▪ B2.18. Quimiosíntese.</li></ul>	<b>3º Avaliación</b>
<b>U. D. 7</b> <b>Microbioloxía</b>	<p><b>Bloque 4. O mundo dos microorganismos e súas aplicacións. Biotecnoloxía</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ B4.1. Microbioloxía. Concepto de microorganismo. Microorganismos con organización celular e sen ela.</li><li>▪ B4.2. Virus, outras formas acelulares e partículas infectivas subvirais. Bacterias. Fungos microscópicos. Protozoos. Algas microscópicas.</li><li>▪ B4.3. Observación microscópica de protozoos, algas e fungos.</li></ul>	<b>3º Avaliación</b>





	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ B4.4. Métodos de estudo dos microorganismos. Esterilización e pasteurización.</li><li>▪ B4.5. Realización de experiencias de cultivo de microorganismos.</li><li>▪ B4.6. Microorganismos nos ciclos xeoquímicos.</li><li>▪ B4.7. Microorganismos como axentes produtores de doenzas.</li><li>▪ B4.8. Biotecnoloxía. Utilización dos microorganismos nos procesos industriais: produtos elaborados por biotecnoloxía.</li><li>▪ B4.9. Realización de experiencias con microorganismos fermentadores.</li></ul>	
<b>U.D. 8 Inmunidade</b>	<p><b>Bloque 5. O sistema inmunitario. A inmunoloxía e as súas aplicacións.</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ B5.1. Concepto actual de inmunidade. Sistema inmunitario. Defensas internas inespecíficas.</li><li>▪ B5.2. Inmunidade específica: características e tipos (celular e humoral). Células responsables.</li><li>▪ B5.3. Identificación de células inmunitarias mediante a súa observación.</li><li>▪ B5.4. Mecanismo de acción da resposta inmunitaria. Memoria inmunolóxica.</li><li>▪ B5.5. Antíxenos e anticorpos. Estrutura dos anticorpos. Formas de acción. A súa función na resposta inmune.</li><li>▪ B5.6. Reacción antíxeno-anticorpo: tipos e características.</li><li>▪ B5.7. Inmunidade natural e artificial ou adquirida. Soros e vacinas. A súa importancia na loita contra as doenzas infecciosas.</li><li>▪ B5.8. Disfuncións e deficiencias do sistema inmunitario. Alerxias e inmunodeficiencias.</li><li>▪ B5.9. Sistema inmunitario e cancro.</li><li>▪ B5.10. A SIDA e os seus efectos no sistema inmunitario.</li><li>▪ B5.11. Doenzas autoinmunes.</li><li>▪ B5.12. Anticorpos monoclonais e enxeñaría xenética.</li><li>▪ B5.13. Transplante de órganos e problemas de rexeitamento. Reflexión ética sobre a doazón de órganos, medula e sangue.</li></ul>	<b>3º Avaliación</b>

## GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

U. D.	Estándar de aprendizaxe	Tipo	Grao mínimo de consecución	I. Aval.
1	BB1.1. Describe técnicas instrumentais e métodos físicos e químicos que permiten o illamento das moléculas e a súa contribución ao grande avance da experimentación biolóxica.	C	Signalas os aspectos básicos	Cuestionario
1	BB1.1.2. Clasifica os tipos de bioelementos relacionando cada un coa súa proporción e coa súa función biolóxica.	C	Agrupa os bioelementos máis importantes e relaciónaos coa súa principal función	Cuestionario
1	BB1.1.3. Discrimina os enlaces químicos que permiten a formación de moléculas inorgánicas e orgánicas presentes nos seres vivos.	C	Recoñece os máis importantes	Cuestionario
1	BB1.2.1. Relaciona a estrutura química da auga coas súas funcións biolóxicas.	C	Relaciona a molécula coas características asociadas á función biolóxica	Cuestionario
1	BB1.2.2. Distingue os tipos de sales minerais, e relaciona a composición coa función.	C	As máis características	Cuestionario
1	BB1.2.3. Contrasta e realiza experiencias dos procesos de difusión, osmose e diálise, e interpreta a súa relación coa concentración salina das células.	P	Realiza con interese as prácticas.	Baremo
2	BB1.3.1. Recoñece e clasifica os tipos de biomoléculas orgánicas, e relaciona a súa composición química coa súa estrutura e coa súa función.	C	As máis importantes	Cuestionario
2	BB1.3.2. Deseña e realiza experiencias identificando en mostras biolóxicas a presenza de moléculas orgánicas.	P	Realiza as prácticas con interese e participación activa	Baremo
2	BB1.3.3. Contrasta e relaciona os procesos de diálise, centrifugación e electroforese, e interpreta a súa relación coas biomoléculas orgánicas.	P	Realiza as prácticas con interese e participación activa	Baremo
2	BB1.4.1. Identifica os monómeros e distingue os enlaces químicos que	C	Relaciona os monómeros coa correspondente biomolécula e co tipo	Cuestionario

	permiten a síntese das macromoléculas: enlaces O-glicosídico, enlace éster, enlace peptídico e enlace O-nucleosídico.		de enlace correspondente.	
2	BB1.5.1. Describe a composición e a función das principais biomoléculas orgánicas.	C	Relaciona cada biomolécula coa súa función	Cuestionario
2	BB1.6.1. Contrasta o papel fundamental dos encimas como biocatalizadores, e relaciona as súas propiedades coa súa función catalítica.	C	Relaciona os encimas biocatalizadores coa súa función catalítica	Cuestionario
2	BB1.7.1. Identifica os tipos de vitaminas asociando a súa imprescindible función coas doenzas que preveñen.	C	Relaciona as diferentes vitaminas coa súa función e coas doenzas que preveñen	Cuestionario
3	BB2.1.1. Compara unha célula procariota con unha eucariótica, e identifica os orgánulos citoplasmáticos presentes nelas.	C	Identifica os orgánulos citoplasmáticos. Indica os orgánulos diferenciais de células procariotas e eucariotas	Cuestionario
3	BB2.2.1. Esquematiza os orgánulos citoplasmáticos e recoñece as súas estruturas.	C	Identifica a estrutura dos orgánulos citoplasmáticos	Cuestionario
3	BB2.2.2. Analiza a relación entre a composición química, a estrutura e a ultraestrutura dos orgánulos celulares, e a súa función.	C	Relaciona a composición química coa estrutura dos orgánulos celulares e a súa función	Cuestionario
4	BB2.3.1. Identifica as fases do ciclo celular, e explica os principais procesos que acontecen en cada unha.	C	Relaciona as fases do ciclo celular cos procesos asociados	Cuestionario
3	BB2.4.2. Establece as analogías e as diferenzas máis significativas entre mitose e meiose.	C	Sinala as principais diferenzas entre a mitose e a meiose	Cuestionario
4	BB2.5.1. Resume a relación da meiose coa reprodución sexual, o aumento da variabilidade xenética e a posibilidade de evolución das especies.	C	Interpreta a meiose como un elemento da reprodución sexual que permite a evolución	Cuestionario
4	BB2.6.1. Compara e distingue os tipos e os subtipos de transporte a través das membranas, e explica detalladamente as características de cada un.	C	Relaciona os tipos de transporte a través da membrana coa correspondentes características	Cuestionario
4	BB2.7.1. Define e interpreta os procesos	C	Relaciona os procesos catabólicos e	Cuestionario

	catabólicos e os anabólicos, así como os intercambios enerxéticos asociados a eles.		anabólicos cos intercambios enerxéticos asociados	
4	BB2.8.1. Sitúa, a nivel celular e a nivel de orgánulo, o lugar onde se produce cada un destes procesos, e diferencia en cada caso as rutas principais de degradación e de síntese, e os encimas e as moléculas máis importantes responsables dos devanditos procesos.	C	Relaciona os procesos catabólicos e anabólicos co lugar onde se producen. Identifica os principais encimas e moléculas responsables	Cuestionario
6	BB2.9.1. Contrasta as vías aeróbicas e anaeróbicas, e establece a súa relación co seu rendemento enerxético.	C	Relaciona as vías aeróbicas e anaeróbicas co correspondente rendemento enerxético.	Cuestionario
6	BB2.9.2. Valora a importancia das fermentacións en numerosos procesos industriais, e recoñece as súas aplicacións.	C	Cita exemplos de fermentación en procesos industriais	Cuestionario
6	BB2.10.1. Identifica e clasifica os tipos de organismos fotosintéticos	C	Indica os reinos aos que pertencen os organismos fotosintéticos	Cuestionario
6	BB2.10.2. Localiza a nivel subcelular onde se leva a cabo cada fase, e destaca os procesos que teñen lugar.	C	Relaciona cada fase da fotosíntese co lugar onde se leva a cabo.	Cuestionario
6	BB2.11.1. Contrasta a importancia biolóxica da fotosíntese para o mantemento da vida na Terra	A	Valora o papel da fotosíntese transformando a enerxía radiante en enerxía química necesaria para a vida	Control
6	BB2.12.1. Valora o papel biolóxico dos organismos quimiosintéticos.	A	Valora o papel da fotosíntese transformando a enerxía química en materia orgánica necesaria para a vida	Control
5	BB3.1.1. Describe a estrutura e a composición química do ADN, e recoñece a súa importancia biolóxica como molécula responsable do almacenamento, a conservación e a transmisión da información xenética.	C	Identifica os nucleótidos e a estrutura en dobre hélice do ADN. Explica o seu papel como responsable da información xenética	Cuestionario
5	BB3.2.1. Diferencia as etapas da replicación e identifica os encimas implicados nel.	C	Explica os fundamentos da replicación e identifica os encimas implicados	Cuestionario
5	BB3.3.1. Establece a relación do ADN co proceso da síntese de proteínas.	C	Relaciona o ADN coa síntese de proteínas	Cuestionario
5	BB3.4.1. Diferencia os tipos de ARN e a	C	Relaciona os tipos de ARN cos procesos de transcrición e tradución	Cuestionario

	función de cada un nos procesos de transcripción e tradución.			
5	BB3.4.2. Recoñece e indica as características fundamentais do código xenético, e aplica ese coñecemento á resolución de problemas de xenética molecular.	P	Resolve problemas de interpretación do código xenético	Baremo
5	BB3.5.1. Interpreta e explica esquemas dos procesos de replicación, transcripción e tradución.	P	Interpreta esquemas dos procesos de replicación, transcripción e tradución	Baremo
5	BB3.5.2. Resolve exercicios prácticos de replicación, transcripción e tradución, e de aplicación do código xenético.	P	Resolve, interpretando os fundamentos, exercicios de replicación, transcripción, tradución e aplicación do código xenético.	Baremo
5	BB3.5.3. Identifica e distingue os encimas principais relacionados cos procesos de transcripción e tradución.	C	Relaciona os principais encimas cos correspondentes procesos de transcripción e tradución nos que interveñen	Cuestionario
5	BB3.6.1. Describe o concepto de mutación e establece a súa relación cos fallos na transmisión da información xenética.	C	Explica o concepto de mutación sinalando as súas consecuencias.	Cuestionario
5	BB3.6.2. Clasifica as mutacións e identifica os axentes mutaxénicos máis frecuentes.	C	Relaciona os tipos de mutación cos correspondentes axentes mutaxénicos	Cuestionario
5	BB3.7.1. Asocia a relación entre a mutación e o cancro, e determina os riscos que implican algúns axentes mutaxénicos.	C	Relaciona algúns dos axentes mutaxénicos co cancro	Cuestionario
5	BB3.7.2. Destaca a importancia das mutacións na evolución e na aparición de novas especies.	C	Sinala exemplos de mutacións relacionadas coa especiación.	Cuestionario
5	BB3.8.1. Resume e realiza investigacións sobre as técnicas desenvolvidas nos procesos de manipulación xenética para a obtención de organismos transxénicos.	P	Busca e sintetiza información bibliográfica sobre procesos de manipulación xenética.	Baremo
5	BB3.9.1. Recoñece e indica os descubrimentos máis recentes sobre o xenoma humano e as súas aplicacións en enxeñaría xenética, e valora as súas implicacións éticas e sociais.	A	Valora os avances en xenética, a aplicación da enxeñaría xenética e as implicacións éticas e sociais	Control/ Baremo

5	BB3.10.1. Analiza e predí aplicando os principios da xenética mendeliana, os resultados de exercicios de transmisión de caracteres autosómicos, caracteres ligados ao sexo e influídos polo sexo.	P	Realiza os exercicios aplicando correctamente os fundamentos	Baremo
5	BB3.11.1. Argumenta evidencias que demostran o feito evolutivo.	C	Expón argumentos cientificamente fundamentados	Cuestionario
5	BB3.12.1. Identifica os principios da teoría darwinista e neodarwinista, e compara as súas diferenzas.	C	Xustifica a teoría evolución da evolución en base a argumentos científicos e salienta o aporte do neodarwinismo	Cuestionario
6	BB3.13.1. Distingue os factores que inflúen nas frecuencias xénicas.	C	Indica os máis relevantes	Cuestionario
5	BB3.13.2. Comprende e aplica modelos de estudo das frecuencias xénicas na investigación privada e en modelos teóricos.	C	Demostra comprensión dos fundamentos	Cuestionario
5	BB3.14.1. Ilustra a relación entre mutación e recombinación, o aumento da diversidade e a súa influencia na evolución dos seres vivos.	C	En base a argumentos científicos suficientemente claros	Cuestionario
5	BB3.15.1. Distingue tipos de especiación e identifica os factores que posibilitan a segregación dunha especie orixinal en dúas especies diferentes.	C	Sinala exemplos característicos	Cuestionario
7	BB4.1.1. Clasifica os microorganismos no grupo taxonómico ao que pertencen.	C	En base ás principais características diferenciais	Cuestionario
7	BB4.2.1. Analiza a estrutura e a composición dos microorganismos e relaciónaaas coa súa función.	C	Relaciona as principais características e funcións	Cuestionario
7	BB4.3.1. Describe técnicas instrumentais que permiten o illamento, o cultivo e o estudo dos microorganismos para a experimentación biolóxica.	C	Cita as técnicas máis empregadas	Cuestionario
7	BB4.4.1. Recoñece e explica o papel fundamental dos microorganismos nos ciclos xeoquímicos.	C	Como mínimo a nitrificación	Cuestionario
7	BB4.5.1. Relaciona os microorganismos patóxenos máis frecuentes coas	C	Asocia algúns exemplos característicos.	Cuestionario

	doenzas que orixinan			
7	BB4.6.1. Analiza a intervención dos microorganismos en numerosos procesos naturais e industriais, e as súas numerosas aplicacións	P	Busca información, sintetízaa e expóna na clase de xeito claro e con poucos erros conceptuais	Baremo
7	BB4.6.2. Recoñece e identifica os tipos de microorganismos implicados en procesos fermentativos de interese industrial.	P	Busca información, sintetízaa e expóna na clase de xeito claro e con poucos erros conceptuais	Baremo
7	BB4.6.3. Valora as aplicacións da biotecnoloxía e a enxeñaría xenética na obtención de produtos farmacéuticos, en medicina e en biorremediación, para o mantemento e a mellora do medio.	P	Busca información, sintetízaa e expóna na clase de xeito claro e con poucos erros conceptuais	Baremo
8	BB5.1.1. Analiza os mecanismos de autodefensa dos seres vivos e identifica os tipos de resposta inmunitaria.	C	Enumera os principais mecanismos do sistema inmunitario	Cuestionario
8	BB5.2.1. Describe as características e os métodos de acción das células implicadas na resposta inmune.	C	Empregando argumentos claros e cientificamente contrastados	Cuestionario
8	BB5.3.1. Compara as características da resposta inmune primaria e secundaria.	C	Establecendo as principais diferenzas	Cuestionario
8	BB5.4.1. Define os conceptos de antíxeno e de anticorpo, e recoñece a estrutura e a composición química dos anticorpos.	C	Sinalando exemplos	Cuestionario
8	BB5.5.1. Clasifica os tipos de reacción antíxeno-anticorpo e resume as características de cada un.	C	Explicando o fundamento científico	Cuestionario
8	BB5.6.1. Destaca a importancia da memoria inmunolóxica no mecanismo de acción da resposta inmunitaria e asóciaa coa síntese de vacinas e soros.	A	Xustifica con suficientes argumentos o emprego de soros e vacinas	Control
8	BB5.7.1. Resume as principais alteracións e disfuncións do sistema inmunitario, e analiza as diferenzas entre alerxias e inmunodeficiencias.	C	Indica exemplos característicos	Cuestionario
8	BB5.8.1. Describe o ciclo de desenvolvemento do VIH.	P	A partir da interpretación dun esquema	Baremo

<b>8</b>	BB5.9.1. Clasifica e cita exemplos das doenzas autoinmunes máis frecuentes, así como os seus efectos sobre a saúde.	C	Enumera algúns dos exemplos máis frecuentes	Cuestionario
<b>8</b>	BB5.10.1. Recoñece e valora as aplicacións da inmunoloxía e da enxeñaría xenética para a produción de anticorpos monoclonais.	A	Empregando argumentos científicos e suficientemente claros	Control
<b>8</b>	BB5.10.2. Describe os problemas asociados ao transplante de órganos, e identifica as células que actúan.	C	Cita exemplos característicos	Cuestionario
<b>8</b>	BB5.10.3. Clasifica e entende os tipos de transplantes, e relaciona os avances neste ámbito co impacto futuro na doazón de órganos, medula e sangue.	A	Valora a importancia social da doazón de órganos para transplante	Control

## **CONTRIBUCIÓN DE CADA TIPO DE ESTÁNDAR NA CUALIFICACIÓN DE BIOLOXÍA DE 2º BACHARELATO**

- Conceptual (C): 90 %
- Procedemental (P) e Actitudinal (A): 10 %



# XEOLOXÍA 2º DE BACHARELATO

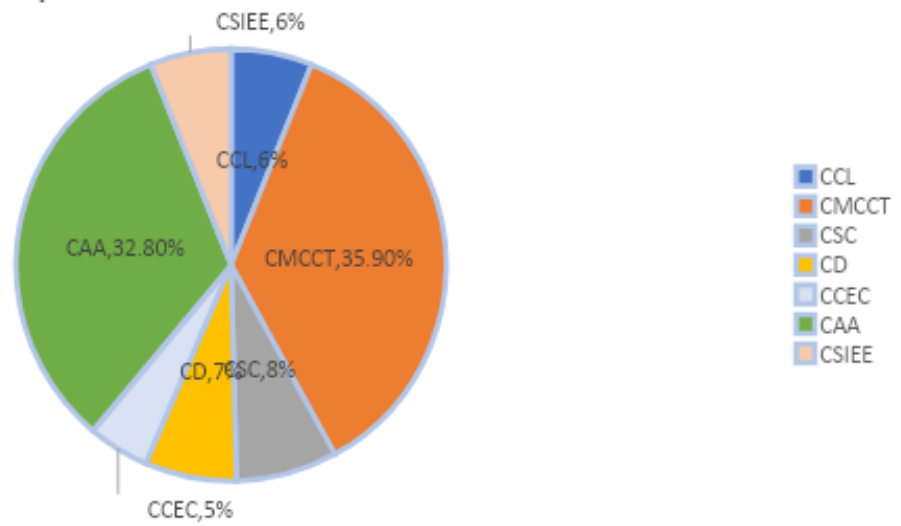
## PERFIL COMPETENCIAL

Na táboa inferior relaciónanse as competencias clave cos estándares asociados e a súa contribución ao logro das competencias.

A gráfica reflicte o perfil competencias, é dicir a contribución da materia ao logro das competencias clave.

COMPETENCIA	ESTÁNDARES	% CONTRIB
CCL	XB2.1.3, XB3.3.1, BX3.3.2, XB4.3.1, XB4.4.1, XB4.5.1, XB8.5.1, XB10.3.2,	6,1 %
CMCCT	XB1.1.1, XB1.3.1, XB1.5.1, XB1.6.1, XB2.1.1, XB2.1.2, XB3.1.1, XB3.1.2, XB3.2.1, XB3.3.1, BX3.3.2, XB3.4.1, BX3.5.1, BX3.6.1, XB4.3.1, XB4.6.2, XB4.6.3, XB4.6.5, XB4.7.1, XB5.2.1, XB5.4.1, XB5.4.2, XB5.5.1, XB5.6.1, XB5.8.1, XB5.9.1, XB5.10.1, XB5.11.1, XB6.2.2, XB6.3.1, XB6.4.1, XB6.5.1, XB7.1.1, XB7.2.1, XB7.4.1, XB8.1.1, XB8.2.1, XB8.4.1, XB8.6.1, XB9.1.1, XB9.2.1, XB9.3.1, XB10.3.1, XB10.3.2, XB10.3.3, XB10.4.1, XB10.6.1,	35,9 %
CSC	XB1.1.1, XB1.6.1, XB6.1.1, XB6.6.1, XB7.6.1, XB8.5.1, XB8.7.1, XB9.1.1, XB9.2.1, XB10.7.1	7,6 %
CD	BX3.5.1, XB4.1.1, XB4.2.1, XB4.2.2, XB4.7.1, XB5.14.1, XB8.3.1, XB9.2.1, XB10.2.1,	6,9 %
CCEC	XB1.2.1, XB2.1.1, XB3.1.2, BX3.6.1, BX3.6.1, XB6.4.1,	4,6 %
CAA	XB1.2.1, XB1.3.1, XB1.4.1, XB1.5.1, XB2.1.3, XB2.1.4, XB4.1.1, XB4.4.1, XB4.5.1, XB4.6.1, XB4.6.2, XB4.6.3, XB4.6.4, XB4.6.5, XB5.1.1, XB5.3.1, XB5.4.2, XB5.6.1, XB5.7.1, XB5.8.1, XB5.9.1, XB5.12.1, XB5.13.1, XB6.2.1, XB6.2.2, XB6.3.1, XB6.6.1, XB7.1.1, XB7.3.1, XB7.4.1, XB7.5.1, XB7.6.1, XB7.6.2, XB8.2.1, XB8.3.1, XB8.4.1, XB8.6.1, XB9.3.1, XB9.4.1, XB10.3.1, XB10.3.3, XB10.5.1, XB10.6.1,	32,8 %
CSIEE	XB3.4.1, XB4.6.4, XB5.7.1, XB6.1.1, XB6.5.1, XB10.1.1,	6,1 %

### Perfil competencial Xeoloxía de 2º de Bacharelato



## UNIDADES DIDÁCTICAS E TEMPORALIZACIÓN

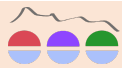
UNIDADE DIDÁCTICA	CONTIDOS	Temporalización
<p><b>U. D. 1</b> <b>Aproximación ao coñecemento xeolóxico</b></p>	<p><b>Bloque 1. O planeta Terra e o seu estudo</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.1. Perspectiva xeral da xeoloxía, os seus obxectos de estudo, os seus métodos de traballo e a súa utilidade científica e social: definición de xeoloxía e especialidades. O traballo dos/das xeólogos/as.</li> <li>▪ B1.2. A metodoloxía científica e a xeoloxía.</li> <li>▪ B1.3. Tempo xeolóxico e principios fundamentais da xeoloxía.</li> <li>▪ B1.4. A Terra como planeta dinámico e en evolución. A Tectónica de Placas como teoría global da Terra.</li> <li>▪ B1.5. Xeoplanetoloxía: características dos demais planetas e da Lúa, en comparación coa evolución xeolóxica do noso planeta.</li> <li>▪ B1.6. Xeoloxía na vida cotiá. Problemas ambientais e xeolóxicos globais</li> </ul>	<p><b>1º Avaliación</b></p>
<p><b>U. D. 2</b> <b>Os minerais</b></p>	<p><b>Bloque 2. Minerais: os compoñentes das rochas</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.1. Materia mineral e concepto de mineral. Relación entre estrutura cristalina, composición química e propiedades dos minerais. Mineraloides.</li> <li>▪ B2.2. Relación entre as características dos minerais e a súa utilidade práctica.</li> <li>▪ B2.3. Comprobación das características da materia mineral.</li> <li>▪ B2.4. Clasificación químico-estrutural dos minerais.</li> <li>▪ B2.5. Técnicas para a identificación de minerais.</li> <li>▪ B2.6. Recoñecemento de visu das especies minerais máis comúns.</li> <li>▪ B2.7. Formación, evolución e transformación dos minerais. Estabilidade e inestabilidade mineral.</li> <li>▪ B2.8. Os diagramas de fases e a evolución e transformación dos minerais.</li> <li>▪ B2.9. Procesos xeolóxicos formadores de minerais e rochas: magmáticos, metamórficos, hidrotermais, superxénicos e sedimentarios.</li> <li>▪ B2.10. Principais minerais orixinados nos diferentes procesos xeolóxicos.</li> </ul>	<p><b>1º Avaliación</b></p>
<p><b>U. D. 3</b> <b>As rochas</b></p>	<p><b>Bloque 3. Rochas ígneas, sedimentarias e metamórficas</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.1. Concepto de rocha e descrición das súas principais características. Criterios de clasificación. Clasificación dos principais grupos de rochas ígneas, sedimentarias e metamórficas.</li> <li>▪ B3.2. Ciclo das rochas. Relación coa tectónica de placas.</li> <li>▪ B3.3. Técnicas de identificación e recoñecemento de visu das rochas máis comúns en Galicia.</li> <li>▪ B3.4. Orixe das rochas ígneas. Conceptos e propiedades dos magmas. Evolución e diferenciación magmática.</li> <li>▪ B3.5. Clasificación das rochas ígneas. Rochas ígneas en Galicia.</li> </ul>	<p><b>1º Avaliación</b></p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.6. Orixe das rochas sedimentarias. Proceso sedimentario: meteorización, erosión, transporte, depósito e diaxénese. Cuncas e ambientes sedimentarios.</li> <li>▪ B3.7. Clasificación das rochas sedimentarias.</li> <li>▪ B3.8. Cuncas sedimentarias galegas.</li> <li>▪ B3.9. Orixe das rochas metamórficas. Tipos de metamorfismo. Facies metamórficas e condicións fisicoquímicas de formación.</li> <li>▪ B3.10. Clasificación das rochas metamórficas. Metamorfismo en Galicia.</li> <li>▪ B3.11. Fluídos hidrotermais e a súa expresión en superficie. Depósitos hidrotermais e procesos metasomáticos.</li> <li>▪ B3.12. Magmatismo, sedimentación, metamorfismo e hidrotermalismo no marco da tectónica de placas</li> <li>▪ B3.13. Hidrotermalismo en Galicia.</li> </ul>	
<b>U.D. 4</b> <b>Tectónica de placas</b>	<b>Bloque 4. A tectónica de placas: unha teoría global</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Evolución histórica desde a deriva continental á tectónica de placas.</li> <li>▪ B4.2. Mapa das placas tectónicas.</li> <li>▪ B4.3. Límites das placas. Procesos intraplaca e interplaca. Evolución futura.</li> <li>▪ B4.4. Cálculo informático do movemento de calquera punto respecto as outras placas.</li> <li>▪ B4.5. Causas do movemento das placas. Relación coa dinámica do interior do planeta.</li> <li>▪ B4.9. Relación da tectónica de placas cos principais aspectos da xeoloxía e o paleoclima do planeta.</li> <li>▪ B4.10. Sismicidade, vulcanismo e tectónica de placas.</li> <li>▪ B4.11. A tectónica de placas e a historia da Terra. Modelos informáticos para describir a evolución pasada e futura das placas</li> </ul>	<b>1º Avaliación</b>
<b>U. D. 5</b> <b>Estratigrafía e deformación das rochas</b>	<b>Bloque 4. A tectónica de placas: unha teoría global</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.6. Mecánica de rochas. Esforzos e deformacións.</li> <li>▪ B4.7. Principais estruturas xeolóxicas: dobras e fallas.</li> <li>▪ B4.8. Evolución dos oróxenos. Procesos oroxénicos e xeoloxía galega.</li> </ul>	<b>1º Avaliación</b>
<b>U.D. 6</b> <b>Procesos xeolóxicos externos</b>	<b>Bloque 5. Procesos xeolóxicos externos.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B5.2. Axentes causantes dos procesos xeolóxicos externos.</li> <li>▪ B5.3. Axentes atmosféricos, augas continentais e mariñas e seres vivos, incluída a acción antrópica, como axentes que orixinan os procesos xeolóxicos externos.</li> </ul>	<b>2º Avaliación</b>



	<ul style="list-style-type: none"><li>• B5.4. Radiación solar e gravidade como motores dos procesos xeolóxicos externos.</li><li>• B5.5. Meteorización: tipos.</li><li>• B5.6. Procesos edafoxenéticos. Evolución e tipos de solo.</li></ul>	
<b>U. D. 7</b> <b>Modelaxe do relevo</b>	<b>Bloque 5. Procesos xeolóxicos externos.</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• B5.7. Movements de ladeira: tipos; factores que inflúen nos procesos.</li><li>• B5.8. Acción xeolóxica da auga. Distribución da auga na Terra. Ciclo hidrolóxico.</li><li>• B5.9. Augas superficiais: procesos e formas resultantes.</li><li>• B5.10. Glaciares: tipos, procesos e formas resultantes.</li><li>• B5.11. O mar: ondas, mareas e correntes de deriva. Procesos e formas resultantes.</li><li>• B5.12. Acción xeolóxica do vento: procesos e formas resultantes. Desertos.</li><li>• B5.13. Circulación atmosférica e situación dos desertos. Principais desertos do planeta.</li><li>• B5.14. Litoloxía e relevo (relevo cárstico e granítico).</li><li>• B5.15. Estrutura e relevo. Relevos estruturais.</li><li>• B5.16. Relacións entre as paisaxes e os procesos xeolóxicos externos.</li><li>• B5.17. A paisaxe galega e os procesos xeolóxicos responsables. Xeomorfoloxía de Galicia.</li></ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U.D. 8</b> <b>Historia da Terra</b>	<b>Bloque 6. Tempo xeolóxico e xeoloxía histórica.</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• B6.1. O tempo en Xeoloxía. Debate sobre a idade da Terra. Uniformismo fronte a catastrofismo. Rexistro estratigráfico.</li><li>• B6.2. Método do actualismo: aplicación á reconstrución paleoambiental. Estructuras sedimentarias e bioxénicas. Paleoclimatoloxía</li><li>• B6.3. Métodos de datación: xeocronoloxía relativa e absoluta. Principio de superposición dos estratos. Fósiles. Bioestratigrafía. Métodos radiométricos de datación absoluta.</li><li>• B6.4. Interpretación de cortes xeolóxicos e de mapas topográficos. Elaboración e interpretación de columnas estratigráficas.</li><li>• B6.5. Táboa de tempo xeolóxico: unidades cronoestratigráficas e xeocronolóxicas.</li><li>• B6.6. Xeoloxía histórica. Evolución xeolóxica e biolóxica da Terra desde o arcaico á actualidade, resaltando os principais eventos. Primates e evolución do xénero Homo.</li><li>• B6.7. Cambio climáticos naturais. Relación entre fenómenos naturais e cambios climáticos.</li><li>• B6.8. Cambio climático actual. Influencia da actividade humana.</li></ul>	<b>2º Avaliación</b>
<b>U.D. 9</b> <b>Os riscos xeolóxicos</b>	<b>Bloque 7. Riscos xeolóxicos.</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• B7.1. Riscos naturais: perigo, vulnerabilidade, exposición e custo.</li><li>• B7.2. Clasificación dos riscos naturais: endóxenos, exóxenos e</li></ul>	<b>2º Avaliación</b>

	<p>extraterrestres.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B7.3. Principais riscos endóxenos: terremotos e volcáns.</li> <li>▪ B7.4. Principais riscos exóxenos: movementos de ladeira, inundacións e dinámica litoral.</li> <li>▪ B7.5. Situar os principais riscos endóxenos e esóxenos do noso país. Relaciona a súa distribución coas características xeolóxicas de cada zona.</li> <li>▪ B7.6. Análise e xestión de riscos: cartografías de inventario, susceptibilidade e grao de perigo.</li> <li>▪ B7.7. Prevención: campañas e medidas de autoprotección.</li> <li>▪ B7.8. Análise dos principais fenómenos naturais acontecidos no planeta e en Galicia durante o curso escolar</li> </ul>	
<b>U. D.10</b> <b>Os recursos xeolóxicos</b>	<p><b>Bloque 8. Recursos minerais e enerxéticos e augas subterráneas.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B8.1. Recursos renovables e non renovables.</li> <li>▪ B8.2. Clasificación dos recursos minerais e enerxéticos en función do seu interese económico, social e ambiental.</li> <li>▪ B8.3. Depósitos minerais. Conceptos de reservas e leis. Principais tipos de depósitos de interese económico a nivel mundial.</li> <li>▪ B8.4. Exploración, avaliación e explotación sustentable de recursos minerais e enerxéticos.</li> <li>▪ B8.5. Xestión e protección ambiental nas explotacións de recursos minerais e enerxéticos.</li> <li>▪ B8.6. Ciclo hidrolóxico e augas subterráneas. Nivel freático, acuíferos e resurxencias. Circulación da auga a través dos materiais xeolóxicos.</li> <li>▪ B8.7. A auga subterránea como recurso natural: captación e explotación sustentable. Posibles problemas ambientais: salinización de acuíferos, subsidencia e contaminación. Contaminación das augas subterráneas en Galicia.</li> </ul>	<b>3º Avaliación</b>
<b>U. D.11</b> <b>Xeoloxía de España e de Galicia</b>	<p><b>Bloque 9. Xeoloxía de España.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B9.1. Principais dominios xeolóxicos da Península Ibérica, as Baleares e as Canarias.</li> <li>▪ B9.2. Principais eventos xeolóxicos na historia da Península Ibérica, as Baleares e as Canarias: orixe do Atlántico, do Cantábrico e do Mediterráneo, e formación das principais cordilleiras e concas.</li> <li>▪ B9.4. Evolución dos procesos xeodinámicos do planeta relacionados coa historia xeolóxica de Iberia, as Baleares e as Canarias.</li> <li>▪ B9.5. Evolución xeolóxica de Galicia no marco da tectónica de placas. Unidades paleoxeográficas de Galicia.</li> </ul>	<b>3º Avaliación</b>



**TODAS  
Xeoloxía de  
campo**

**Bloque 10. Xeoloxía de campo.**

B10.1. Metodoloxía científica e traballo de campo. Normas de seguridade e autoprotección no campo.

B10.2. Equipo de campo do/da xeólogo/a.

B10.3. Técnicas de interpretación cartográfica e orientación. Lectura de mapas xeolóxicos sinxelos.

B10.4. De cada práctica de campo:

Estudos previos de consulta de mapas, fotografías aéreas, bibliografía, etc.

Confirmación no itinerario da xeoloxía básica da rexión e os elementos singulares do patrimonio xeolóxico do lugar.

Avaliación dos elementos singulares do patrimonio xeolóxico do lugar.

- B10.5. Concepto de patrimonio xeolóxico e puntos de interese xeolóxico (PIX). Principais exemplos en Galicia

**3º Avaliación**



## GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

U. D.	Estándar de aprendizaxe	Tip o	Grao mínimo de consecución	I. Aval.
1	XB1.1.1. Comprende a importancia da xeoloxía na sociedade, e coñece e valora o traballo dos/das xeólogos/as en distintos ámbitos sociais.	A	Nomea algunha situación onde a xeoloxía e o traballo dos xeólogos aporten algo á sociedade.	Control
1	XB1.2.1. Selecciona información, analiza datos, formula preguntas pertinentes e procura respostas para un pequeno proxecto relacionado coa xeoloxía.	P	Busca e localiza información de calidade sobre un problema relacionado coa xeoloxía.	Rexistro/ Baremo
1	XB1.3.1. Comprende o significado de tempo xeolóxico e utiliza principios fundamentais da xeoloxía, como a horizontalidade, a superposición, o actualismo e o uniformismo.	C	Coñece os principios de horizontalidade, superposición, actualismo e uniformismo.	Cuestionario
1	XB1.4.1. Interpreta algunhas manifestacións do dinamismo terrestre como consecuencia da tectónica de placas.	C	Identifica a tectónica de placas como causa dalgunhas manifestacións do dinamismo terrestre.	Cuestionario
1	XB1.5.1. Analiza información xeolóxica da Lúa e doutros planetas do Sistema Solar, e compáraa coa evolución xeolóxica da Terra.	C	Coñece información xeolóxica da Lúa e outros planetas do Sistema Solar e as diferenzas coa Terra.	Cuestionario
1	XB1.6.1. Identifica manifestacións da xeoloxía no ámbito diario, coñecendo usos e aplicacións desta ciencia na economía, na política, no desenvolvemento sustentable e na protección ambiental.	C	Indica aplicacións da xeoloxía na economía, na política, no desenvolvemento sustentable e na protección ambiental.	Cuestionario
2	XB2.1.1. Identifica as características que determinan a materia mineral, por medio de actividades prácticas con exemplos de minerais con propiedades contrastadas, relacionando a utilización dalgunhs minerais coas súas propiedades.	C	Coñece as características da materia mineral.	Cuestionario
2	XB2.1.2. Recoñece os grupos minerais e identifícaos polas súas características fisicoquímicas, e recoñece por medio dunha práctica de visu algúns dos minerais máis comúns.	C	Coñece os diferentes grupos minerais e identifíca de visu e polas súas propiedades algúns dos máis comúns.	Cuestionario
2	XB2.1.3. Compara as situacións en que se orixinan os minerais, elaborando táboas segundo as súas condicións fisicoquímicas de estabilidade, e coñece algúns exemplos de evolución e transformación mineral por medio de diagramas de fases.	C	Recoñece as situacións nas que se orixinan algúns minerais importantes.	Cuestionario
2	XB2.1.4. Compara os ambientes e os procesos xeolóxicos en que se forman os minerais e as rochas, e identifíca algúns minerais como característicos de cada proceso xeolóxico de formación.	C	Relaciona minerais importantes cos seus principais procesos de formación.	Cuestionario
3	XB3.1.1. Explica o concepto de rocha e as súas principais características.	C	Coñece o concepto de rocha.	Cuestionario
3	XB3.1.2. Identifica mediante unha proba visual, en fotografías e/ou con espécimes reais, variedades e formacións de rochas, realizando exercicios prácticos na	C	Identifica de visu os principais grupos de rochas.	Cuestionario

	aula e elaborando táboas comparativas das súas características.			
3	XB3.2.1. Describe a evolución do magma segundo a súa natureza, utilizando diagramas e cadros sinópticos.	C	Describe a evolución dun magma segundo a súa natureza.	Questionario
3	XB3.3.1. Comprende e describe o proceso de formación das rochas sedimentarias, desde a meteorización da área fonte, pasando polo transporte e o depósito, á diaxénese, utilizando unha linguaxe científica axeitada ao seu nivel educativo.	C	É quen de describir os procesos de meteorización, transporte, depósito e diaxénese na formación das rochas sedimentarias.	Questionario
3	BX3.3.2. Comprende e describe os conceptos de facies sedimentarias e medios sedimentarios, identificando e localizando algunhas sobre un mapa e/ou no seu ámbito xeográfico-xeolóxico.	C	Comprende o concepto de facies sedimentaria.	Questionario
3	XB3.4.1. Comprende o concepto de metamorfismo e os seus tipos, asociándoos ás condicións de presión e temperatura, e é quen de elaborar cadros sinópticos comparando os devanditos tipos.	C	Comprende o concepto de metamorfismo e coñece os diferentes tipos.	Questionario
3	BX3.5.1. Comprende o concepto de fluídos hidrotermais, localizando datos, imaxes e vídeos na rede sobre fumarolas e géysers actuais, e identifica os depósitos asociados.	C	Coñece o concepto de fluídos hidrotermais.	Questionario
3	BX3.6.1. Comprende e explica os fenómenos ígneos, sedimentarios, metamórficos e hidrotermais en relación coa tectónica de placas	C	Relaciona fenómenos ígneos, metamórficos e sedimentarios coa tectónica de placas.	Questionario
4	XB4.1.1. Compara, en diferentes partes do planeta, o mapa simplificado de placas tectónicas con outros máis actuais achegados pola xeoloxía e a xeodesia.	C	Interpreta mapas simplificados de placas tectónicas.	Questionario
4	XB4.2.1. Coñece canto e como se moven as placas tectónicas, e utiliza programas informáticos de uso libre para coñecer a velocidade relativa do seu centro docente (ou outro punto de referencia) respecto ao resto de placas tectónicas.	C	Coñece o sentido de movemento das principais placas tectónicas e sabe calcular a velocidade de desprazamento destas placas.	Questionario
4	XB4.2.2. Entende e explica por que se moven as placas tectónicas e que relación ten coa dinámica do interior terrestre.	C	Comprende os mecanismos polos que as placas tectónicas se moven.	Questionario
5	XB4.3.1. Comprende e describe como se deforman as rochas.	C	Comprende os procesos polos que as rochas poden deformarse.	Questionario
5	XB4.4.1. Coñece as principais estruturas xeolóxicas.	C	Coñece as principais estruturas xeolóxicas.	Questionario
5	XB4.5.1. Coñece e describe as principais características dos modelos de oróxeos.	C	Diferencia os tipos de oróxeos.	Questionario
5	XB4.6.1. Explica os principais trazos do relevo do planeta e a súa relación coa tectónica de placas.	C	Relaciona o relevo do terreo coa tectónica de placas.	Questionario
5	XB4.6.2. Comprende e explica a relación entre a tectónica de placas, o clima e as variacións do nivel do mar.	C	Relaciona a tectónica de placas co clima e as variacións no nivel do mar.	Questionario
5	XB4.6.3. Coñece e argumenta como a distribución de rochas, a escala planetaria, está controlada pola tectónica de placas.	C	Relaciona a tectónica de placas coa distribución planetaria dos diferentes tipos de rochas.	Questionario
5	XB4.6.4. Relaciona as principais estruturas xeolóxicas	C	Comprende a relación entre as estruturas	Questionario

	(dobras e fallas) coa tectónica de placas.		xeolóxicas e a tectónica de placas.	ario
5	XB4.6.5. Comprende e describe a distribución da sismicidade e o vulcanismo no marco da tectónica de placas.	C	Relaciona as zonas sísmicas e volcánicas do planeta coa tectónica de placas.	Questionario
5	XB4.7.1. Entende como evoluciona o mapa das placas tectónicas ao longo do tempo e visualiza, a través de programas informáticos, a evolución pasada e futura das placas.	C	Comprende a evolución das placas tectónicas no tempo.	Questionario
6	XB5.1.1. Comprende e analiza como os procesos externos transforman o relevo.	C	Recoñece aos factores externos como transformantes do relevo.	Questionario
6	XB5.2.1. Identifica o papel da atmosfera, a hidrosfera e a biosfera (incluída a acción antrópica).	C	Identifica procesos de formación do relevo relacionados coa atmosfera, a hidrosfera e a biosfera.	Questionario
6	XB5.3.1. Analiza o papel da radiación solar e da gravidade como motores dos procesos xeolóxicos externos.	C	Identifica a radiación solar e a gravidade como o motor dos procesos externos de formación de relevo.	Questionario
6	XB5.4.1. Diferencia os tipos de meteorización	C	Coñece os diferentes tipos de meteorización.	Questionario
6	XB5.4.2. Coñece os principais procesos edafoxenéticos e a súa relación cos tipos de solos.	C	Coñece os principais procesos de formación do solo.	Questionario
6	XB5.5.1. Identifica os factores que favorecen ou dificultan os movementos de ladeira e coñece os seus principais tipos.	C	Coñece os principais tipos de movementos de ladeira e os factores que os desencadean.	Questionario
6	XB5.6.1. Coñece a distribución da auga no planeta, e comprende e describe o ciclo hidrolóxico.	C	Describe o ciclo hidrolóxico.	Questionario
6	XB5.7.1. Relaciona os procesos de escoamento superficial e as súas formas resultantes.	C	Indica algún exemplo	Questionario
7	XB5.8.1. Diferencia as formas resultantes da modelaxe glacial, asociándoas co seu proceso correspondente.	C	Recoñece as principais formas da modelaxe glacial.	Questionario
7	XB5.9.1. Comprende a dinámica mariña e relaciona as formas resultantes co seu proceso correspondente.	C	Recoñece as principais formas resultantes da modelaxe costeira.	Questionario
7	XB5.10.1. Diferencia formas resultantes da modelaxe eólica.	C	Recoñece as principais formas de modelaxe eólica.	Questionario
7	XB5.11.1. Sitúa a localización dos principais desertos.	C	Localízaos nun mapa.	Questionario
7	XB5.12.1. Relaciona algúns relevos singulares co tipo de rocha.	C	Relaciona algúns relevos especiais co tipo de rocha que os condiciona.	Questionario
7	XB5.13.1. Relaciona algúns relevos singulares coa estrutura xeolóxica.	C	Relaciona algúns relevos singulares coa estrutura xeolóxica que os condiciona.	Questionario
7	XB5.14.1. A través de fotografías ou de visitas con Google Earth a diferentes paisaxes locais ou rexionais, relaciona o relevo cos axentes e os procesos xeolóxicos externos.	P	Identifica formas de relevo e procesos xeolóxicos externos en fotografías ou imaxes de satélite.	Rexistro/ Baremo
8	XB6.1.1. Argumenta sobre a evolución do concepto de tempo xeolóxico e a idea da idade da Terra ao longo de historia do pensamento científico.	C	Coñece a idade do noso planeta.	Questionario

<b>8</b>	XB6.2.1. Entende e desenvolve a analogía dos estratos como as páxinas do libro onde está escrita a historia da Terra.	C	Coñece o papel da estratografía no estudo da historia do noso planeta.	Cuestionario
<b>8</b>	XB6.2.2. Coñece a orixe dalgúns estruturas sedimentarias orixinadas por correntes (ripples e estratificación cruzada) e bioxénicas (galerías e pistas), e utilízalas para a reconstrución paleoambiental.	C	Identifica algúns exemplos.	Cuestionario
<b>8</b>	XB6.3.1. Coñece e utiliza os métodos de datación relativa e das interrupcións no rexistro estratigráfico a partir da interpretación de cortes xeolóxicos e correlación de columnas estratigráficas.	P	Interpreta cortes e xeolóxicos e columnas estratigráficas.	Rexistro/ Baremo
<b>8</b>	XB6.4.1. Coñece as unidades cronoestratigráficas, e amosa o seu manexo en actividades e exercicios.	P	Realiza algún exercicio	Baremo/ Cuestionario
<b>8</b>	XB6.5.1. Analiza algúns dos cambios climáticos, biolóxicos e xeolóxicos que aconteceron nas diferentes eras xeolóxicas, e confecciona resumos explicativos ou táboas.	P	Identifica cambios climáticos, biolóxicos e xeolóxicos nas diferentes eras xeolóxicas.	Rexistro
<b>8</b>	XB6.6.1. Relaciona fenómenos naturais con cambios climáticos, e valora a influencia da actividade humana.	C	Coñece as causas naturais que provocaron cambios climáticos e a influencia humana neles.	Cuestionario
<b>9</b>	XB7.1.1. Coñece e utiliza os principais termos no estudo dos riscos naturais: risco, perigo, vulnerabilidade e custo.	C	Comprende os termos risco, perigo, vulnerabilidade e custo.	Cuestionario
<b>9</b>	XB7.2.1. Coñece os principais riscos naturais e clasifícalos en función da súa orixe endóxena, exóxena ou extraterrestre.	C	Recoñece os principais riscos naturais.	Cuestionario
<b>9</b>	XB7.3.1. Analiza casos concretos dos principais fenómenos naturais que acontecen no noso país: terremotos, erupcións volcánicas, movementos de ladeira, inundacións e dinámica litoral.	C	Nomea fenómenos naturais que teñen lugar no noso país, como sismos, movementos de ladeira e inundacións.	Rexistro
<b>9</b>	XB7.4.1. Coñece os riscos máis importantes no noso país e relaciona a súa distribución con determinadas características de cada zona.	C	Identifica as zonas do noso país con riscos naturais.	Cuestionario
<b>9</b>	XB7.5.1. Interpreta as cartografías de risco.	P	Interpreta un mapa de risco.	Rexistro
<b>9</b>	XB7.6.1. Coñece e valora as campañas de prevención e as medidas de autoprotección.	A	Valora o emprego de medidas preventivas	Control/ Rexistro
<b>9</b>	XB7.6.2. Analiza e comprende os principais fenómenos naturais acontecidos durante o curso no planeta, o país e o seu ámbito local.	P	Analiza os posibles fenómenos naturais que están de actualidade.	Rexistro/ Baremo
<b>10</b>	XB8.1.1. Coñece e identifica os recursos naturais como renovables ou non renovables.	C	Diferencia os recursos naturais renovables e non renovables.	Cuestionario
<b>10</b>	XB8.2.1. Identifica a procedencia dos materiais e dos obxectos que o/a rodean, e realiza unha táboa sinxela onde se indique a relación entre a materia prima e os materiais ou obxectos.	P	Identifica as materias primas das que proceden diferentes materiais e obxectos.	Rexistro/ Baremo
<b>10</b>	XB8.3.1. Localiza información na rede de diversos tipos de depósitos, e relaciónalos con algún dos procesos xeolóxicos formadores de minerais e de rochas.	C	Relaciona os procesos xeolóxicos responsables da aparición de depósitos en zonas concretas.	Cuestionario
<b>10</b>	XB8.4.1. Elabora táboas e gráficos sinxelos a partir de datos económicos de explotacións mineiras, estima un	P	Manexa táboas e gráficos sobre explotacións mineiras.	Rexistro

	balance económico e interpreta a evolución dos datos.			
<b>10</b>	XB8.5.1. Compila información ou visita algunha explotación mineira concreta, e emite unha opinión crítica fundamentada nos datos obtidos e/ou nas observacións realizadas.	P	Fundamenta unha opinión crítica sobre algunha exposición mineira.	Rexistro/ Baremo
<b>10</b>	XB8.6.1. Coñece e relaciona os conceptos de augas subterráneas, nivel freático, resurxencias de auga e circulación da auga	C	Coñece os conceptos de augas subterráneas e nivel freático.	Cuestionario
<b>10</b>	XB8.7.1. Comprende e valora a influencia humana na xestión das augas subterráneas, expresando a opinión sobre os efectos desta en medio.	A	Comprende a importancia da xestión das augas subterráneas.	Rexistro
<b>11</b>	XB9.1.1. Coñece a xeoloxía básica de España identificando os principais dominios sobre mapas físicos e xeolóxicos.	C	Localiza os dominios xeolóxicos sobre un mapa.	Cuestionario
<b>11</b>	XB9.2.1. Comprende a orixe xeolóxica da Península Ibérica, as Baleares e as Canarias, e utiliza a tecnoloxía da información para interpretar mapas e modelos gráficos que simulen a evolución da península, as illas e os mares que as rodean.	C	Comprende a orixe xeolóxica da Península, Baleares e Canarias.	Cuestionario
<b>11</b>	XB9.3.1. Coñece e enumera os principais acontecementos xeolóxicos que aconteceron no planeta, que estean relacionados coa historia de Iberia, as Baleares e as Canarias.	C	Relatar os principais acontecementos xeolóxicos que aconteceron no planeta.	Cuestionario
<b>11</b>	XB9.4.1. Integra a xeoloxía local (cidade, provincia e/ou comunidade autónoma) cos principais dominios xeolóxicos, a historia xeolóxica do planeta e a tectónica de placas.	P	Interpreta a xeoloxía local dacordo coa historia xeolóxica do planeta e a tectónica de placas.	Rexistro/ Baremo
<b>Todas</b>	XB10.1.1. Utiliza o material de campo (martelo, caderno, lupa e compás)	P	Manexa material xeolóxico de campo.	Control
<b>Todas</b>	XB10.2.1. Le mapas xeolóxicos sinxelos, fotografías aéreas e imaxes de satélite, que contrasta coas observacións no campo	P	Interpreta mapas xeolóxicos sinxelos, fotografías aéreas e imaxes de satélite.	Rexistro/ Control
<b>Todas</b>	XB10.3.1. Coñece e describe os principais elementos xeolóxicos do itinerario.	C	Recoñece os principais elementos xeolóxicos nun itinerario.	Cuestionario
<b>Todas</b>	XB10.3.2. Observa e describe afloramentos da zona.	P	Identifica afloramentos nun itinerario.	Rexistro
<b>Todas</b>	XB10.3.3. Recoñece e clasifica mostras de rochas, minerais e fósiles da zona.	P	Clasifica mostras sinxelas de rochas e minerais da zona.	Rexistro
<b>Todas</b>	XB10.4.1. Utiliza as principais técnicas de representación de datos xeolóxicos (columnas estratigráficas, cortes xeolóxicos sinxelos e mapas xeotemáticos).	P	Manexa cortes xeolóxicos sinxelos e mapas xeotemáticos da zona.	Rexistro/ Baremo
<b>Todas</b>	XB10.5.1. Reconstrúe a historia xeolóxica da rexión e identifica os procesos activos.	P	Reconstrúe de forma sinxela a historia xeolóxica da zona.	Baremo/ Rexistro
<b>Todas</b>	XB10.6.1. Coñece e analiza os seus principais recursos e riscos xeolóxicos.	C	Recoñece os principais recursos e riscos xeolóxicos da zona na que vive.	Cuestionario
<b>Todas</b>	XB10.7.1. Comprende a necesidade de apreciar, valorar, respectar e protexer os elementos do patrimonio xeolóxico.	A	Comprende a necesidade da conservación do patrimonio xeolóxico.	Control

## **CONTRIBUCIÓN DE CADA TIPO DE ESTÁNDAR NA CUALIFICACIÓN DE XEOLOXÍA DE 2º BACHARELATO**

- Conceptual (C): 70 %
- Procedemental (P): 20 %
- Actitudinal (A): 10 %

# ANEXOS

# I. RÚBRICAS DE AUTOAVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

⇒ Autoavaliación da planificación:

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
<b>DESENVOLVEMENTO DA ENSEINANZA</b>	Programo a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	Programo a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.		
	Selecciono e secuencio de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	Planifico as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	Programo actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	Establezo os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoevaluación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		
	Coordínome co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns á súa materia.		

⇒ Autoavaliación da motivación do alumnado:

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
<b>MOTIVACIÓN DO ALUMNADO</b>	Proporcióno un plan de traballo ao principio de cada unidade		
	Expoño situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos).		
	Relaciono as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade		
	Informo sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas		
	Relaciono os contidos e as actividades cos intereses do alumnado		
	Estimulo a participación activa dos estudantes en clase		
	Promovo a reflexión dos temas tratados		



⇒ **Autoavaliación do desenvolvemento da ensinanza:**

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
Resumo as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas		
Cando introduzo conceptos novos, os relaciono, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
Teño predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
Optimizo o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
Emprego axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula		
Promovo o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
Desenvolvo os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas		
Expoño actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa		
Emprego actividades de grupo e individuais		

↳ Autoavaliación do seguimento e avaliación do proceso de ensinanza aprendizaxe:

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
<b>SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSIÑANZA E APRENDIZAXE</b>	Realizo a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes		
	Detecto os coñecementos previos de cada unidade didáctica		
	Reviso, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela		
	Proporciono a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas		
	Corrijo e explico de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes		
	Utilizo suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos		
	Favorezo los procesos de autoevaluación y coevaluación		
	Propoño novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente		
	Propoño novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia		
	Emprego diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc		
Emprego diferentes técnicas de avaliación en función d'outras contidos, ou nivel dos estudantes, etc			

## II. RÚBRICAS DE INDICADORES DE LOGRO DA PROGRAMACIÓN

AVALIACIÓN PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA				
	1	2	3	4
Respectei a distribución temporal dos contidos por avaliacións.				
Apliquei a metodoloxía didáctica programada				
Tiven en conta os coñecementos e aprendizaxes básicos necesarios para aprobar a materia.				
Apliquei os procedementos de avaliación programados e axusteime aos criterios de cualificación.				
Apliquei medidas de atención á diversidade aos alumnos que as requiriron.				
Levei a cabo as actividades de recuperación de materias pendentes de cursos anteriores segundo a o recollido na programación				
Levei a efecto medidas de reforzo educativo dirixidas aos alumnos que presentaban dificultades de aprendizaxe.				
Puxen en práctica medidas para estimular o interese e o hábito da lectura e a capacidade de expresarse correctamente				
Empreguei os materiais e recursos didácticos programados (no seu caso, libros de texto de referencia).				
Realicei as actividades complementarias e extraescolares programadas.				

## III. SOLUCIÓNS PARA AXUSTAR A TEMPORIZACIÓN

AVALIACIÓN U.D.		
SITUACIÓN	SOLUCIÓN CORTO PRAZO	SOLUCIÓN A LARGO PRAZO (vindeiro curso)
Falta de días para rematar unha unidade	Reducir contidos non prioritarios	Aumentar sesións/ reducir contidos
Falta de días ó rematar o trimestre	Reducir contidos /actividades non prioritarios	Reordenación das UD. Reelaboración dalgunha unidade

## IV. SEGUIMIENTO DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS

CURSO 2022/2023

IMPRESO DE SEGUIMIENTO TRIMESTRAL

MES/TRIMESTRE:	
ETAPA: ESO/BAC	
NIVEL/CURSO:	GRUPO:
ÁREA/MATERIA/MÓDULO: Bioloxía e Xeoloxía	
PROFESOR/A:	

1.- Unidades didácticas que se impartiron. Se hai discrepancias co programado, indíquese o motivo.

Unidades programadas	Apartados das unidades didácticas	Apartados non impartidos

Motivos aducidos (se hai disparidade)

## 2.- Instrumentos de avaliación empregados

Nº de exames escritos	Nº de traballos solicitados
Observación directa	Outros

3.- Información e avaliación dos resultados logrados:

4.- Dificultades que se atoparon (influenza do clima da aula, ambiente de traballo, carencia de medios, etc.) no cumprimento da programación:

5.- Proposta de mellora, referida á programación e aos resultados académicos:

6.- Se é o caso, avaliación e información dos resultados obtidos na aplicación de medidas de atención á diversidade (ESO):

7.- Análise e valoración de actividades realizadas, con especial relevancia á atención á diversidade, se é o caso:

8.- Revisión e proposta de modificación dos graos mínimos de consecución, instrumentos de avaliación e tipo de estándar.

9.- Se é o caso, análise e valoración do plan de recuperación de pendentes:

## V. PLAN TRABALLO DEPARTAMENTO

MES	ACTIVIDADES E DOCUMENTACIÓN	Observacións
SET	Realización probas extraordinarias	<i>Deben ser elaboradas polo profesorado do curso correspondente ao remate do curso anterior. En caso de que algún dos profesores non continúe no centro, a xefatura de departamento será a responsable da corrección das mesmas.</i>
	Reunión extraordinaria para atender as posibles reclamacións ás cualificacións extraordinarias	<i>Empregar modelo xustificativo sobre a xustificación da cualificación outorgada polo/a docente e levantar acta da reunión.</i>
	1ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Elaboración do plan de traballo do departamento para o curso actual.</i></li> <li>• <i>Organización do curso escolar.</i></li> <li>• <i>Propostas para a PXA.</i></li> <li>• <i>Elaboración de criterios (de ser o caso) para dilixenciar que o alumnado elixa no 2º curso de bacharelato materias condicionadas á superación das correspondentes materias do 1º curso (art. 25 da <a href="#">Resolución do 29 de maio de 2019</a>). Deberán trasladarse á concreción curricular.</i></li> </ul>
	2ª reunión ordinaria (Despois do claustro inicio curso)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Distribuír quendas e materias entre os diferentes membros. Levantar acta e entregar copia na Xefatura de estudos.</i></li> </ul>
	Elaboración das programacións didácticas. <b>(Elaborar a programación para ámbitos de PMAR e agrupamentos específicos, de ser o caso)</b>	<i>Seguir o guión establecido no capítulo V da <a href="#">Resolución do 29 de maio de 2019</a>.</i>
Elaboración dun resumo das programacións para entregar ao alumnado e familias	<i>Debe quedar constancia, por escrito, da difusión da información das programacións entre o alumnado e familias (especialmente criterios de cualificación). As programacións deberán ser publicadas na web do centro.</i>	
OUT	Elaboración do programa de actividades complementarias e extraescolares temporalizadas por trimestres.	<i>Entregar en formato dixital á vicedirección ou responsable de actividades de ACE. Deixar constancia na reunión do mes.</i>
	<i>Elaboración de plans de recuperación de materias pendentes e plans de alumnado repetidor. Entregar á xefatura de estudos.</i>	<i>Unha vez feita a avaliación inicial. Deixar constancia na acta da reunión do mes.</i>
	Elaboración das posibles <a href="#">Adaptacións Curriculares</a> .	<i>Unha vez feita a avaliación inicial. Deixar constancia na acta da reunión do mes.</i>
NOV	3ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</i></li> <li>• <i>Elaborar necesidades de material do departamento e entrega á/ao secretaria/o do centro.</i></li> </ul>
	4ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</i></li> </ul>
DEC	5ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</i></li> <li>• <i>Análise e valoración dos resultados académicos da 1ª avaliación.</i></li> <li>• <i>Establecemento das modificacións oportunas e propostas de mellora a partir dos resultados anteriores.</i></li> <li>• <i>Análise e valoración do proceso de ensino e da práctica docente.</i></li> </ul>

<b>XAN</b>	6ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</li> <li>● Seguimento e valoración do 1º T das AC, plans específicos repetidor, plans específicos materias pendentes.</li> <li>● Establecemento das modificacións oportunas e propostas de mellora a partir dos resultados nos documentos anteriores.</li> </ul>
<b>FEB</b>	7ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</li> <li>● Organización das probas de recuperación das materias pendentes (de ser o caso).</li> </ul>
	Realización das probas de recuperación de materias pendentes	De ser o caso.
<b>MAR</b>	8ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</li> </ul>
<b>ABR</b>	9ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</li> <li>● Análise e valoración dos resultados académicos da 2ª avaliación.</li> <li>● Establecemento das modificacións oportunas e propostas de mellora a partir dos resultados anteriores.</li> <li>● Análise e valoración do proceso de ensino e da práctica docente.</li> </ul>
<b>MAIO</b>	10ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</li> <li>● Seguimento e valoración do 2º T das AC, plans específicos repetidor, plans específicos materias pendentes.</li> <li>● Establecemento das modificacións oportunas e propostas de mellora a partir dos resultados nos documentos anteriores.</li> <li>● Organización das probas de recuperación das materias pendentes.</li> </ul>
	Realización das probas de recuperación de materias pendentes	Para o alumnado de 2º de Bacharelato con materias pendentes de 1º, deberánse ter en conta os prazos de reclamación e a avaliación final de 2º.
	Organizar o período de recuperación e preparación das ABAU en 2º de Bacharelato	Segundo o establecido no artigo 4.1 da <a href="#">Orde do 20 de xuño de 2019 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 19/20.</a>
<b>XUÑ</b>	11ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Analizar o grao de desenvolvemento da programación.</li> <li>● Análise dos resultados das probas de recuperación das materias pendentes.</li> <li>● Elaboración das probas extraordinarias de 2º de Bacharelato.</li> </ul>
	Reunión extraordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Análise das reclamacións ás cualificacións finais presentadas.</li> </ul> Entrega de informe xustificativo á xefatura de estudos.
	12ª Reunión ordinaria	<ul style="list-style-type: none"> <li>● Elaboración da memoria final do departamento. Utilizar o modelo establecido no centro.</li> <li>● Elaboración das probas da convocatoria extraordinaria de setembro.</li> </ul>

**Mensualmente:**

A revisión das programacións terase en conta, alo menos, as seguintes cuestións:

- Cumprimento da temporalización prevista das unidades didácticas.
- Adecuación das actividades propostas, en especial as de reforzo e ampliación para atender á diversidade da aula.
- Adecuación da metodoloxía, recursos empregados e agrupamentos do alumnado.

- *Revisión das actividades complementarias e extraescolares realizadas ata o momento.*

**Observacións:**

1. Facer convocatoria para todas as reunións que se fagan no departamento, sexan ordinarias ou extraordinarias.
2. As actas serán asinadas por todos os membros do departamento unha vez aprobadas.
3. Os puntos da orde do día da convocatoria deben coincidir cos que se desenvolven na acta da reunión.